

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2021. gada 18. maijā *

Satura rādītājs

Atbilstošās tiesību normas	6
Savienības tiesības	6
Pievienošanās līgums	6
Pievienošanās akts	7
Lēmums 2006/928	9
Rumānijas tiesības	10
Rumānijas Konstitūcija	10
Civilkodekss	11
Civilprocesa kodekss	11
Kriminālprocesa kodekss	12
Tiesu likumi	12
– Likums Nr. 303/2004	12
– Likums Nr. 304/2004	14
– Likums Nr. 317/2004	17
Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi	19
Pamatlietām kopīgie elementi	19
Lieta C-83/19	20
Lieta C-127/19	22

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

Lieta C-195/19	24
Lieta C-291/19	25
Lieta C-355/19	26
Lieta C-397/19	27
Par tiesvedību Tiesā	29
Par prejudiciālajiem jautājumiem	30
Par Tiesas kompetenci	30
Par iespējamu tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas un pieņemamību	31
Lieta C-83/19	31
Lietas C-127/19 un C-355/19	32
Lietas C-195/19 un C-291/19	32
Lieta C-397/19	34
Par lietas būtību	35
Par lietās C-83/19, C-127/19, C-355/19, C-291/19 un C-397/19 uzdoto pirmo jautājumu	36
Par lietā C-195/19 uzdoto pirmo jautājumu, lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 uzdoto otro jautājumu, kā arī lietās C-127/19, C-291/19 un C-397/19 uzdoto trešo jautājumu	36
– Par Lēmuma 2006/928 juridisko raksturu, saturu un darbību laikā	36
– Par Lēmuma 2006/928 un uz šī lēmuma pamata sagatavoto Komisijas ziņojumu tiesiskajām sekām	38
Par lietā C-83/19 uzdoto ceturto jautājumu un lietā C-355/19 uzdoto trešo jautājumu	40
Par lietā C-83/19 uzdoto trešo jautājumu	41
Par lietā C-127/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-195/19 uzdoto otro jautājumu, lietā C-291/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, kā arī lietā C-355/19 uzdoto trešo un ceturto jautājumu	44
Par lietā C-397/19 uzdoto ceturto līdz sesto jautājumu	46
Par lietā C-195/19 uzdoto trešo jautājumu	48
Par tiesāšanās izdevumiem	50

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Līgums par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanu Eiropas Savienībai – Akts par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās Savienībai nosacījumiem – 37. un 38. pants – Atbilstīgi pasākumi – Mehānisms, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju – Lēmums 2006/928/EK – Sadarbības un pārbaudes mehānisma un uz tā pamata sagatavoto Komisijas ziņojumu raksturs un tiesiskās sekas – Tiesiskums – Tiesu varas neatkarība – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Likumi un valdības ārkārtas rīkojumi, kas Rumānijā 2018. un 2019. gadā izdoti attiecībā uz tiesu sistēmas organizāciju un tiesnešu atbildību – *Ad interim* iecelšana Tiesu inspekcijas vadības amatos – Par tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu atbildīgas nodaļas izveide prokuratūrā – Valsts finansiālā atbildība un tiesnešu personiskā atbildība tiesas kļūdas gadījumā

Apvienotajās lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19

par sešiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko attiecīgi *Tribunalul Olt* (Oltas apgabaltiesa, Rumānija) iesniedza ar 2019. gada 5. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 5. februārī (C-83/19); *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa, Rumānija) – ar 2019. gada 18. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 18. februārī (C-127/19); *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) – ar 2019. gada 28. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 28. februārī (C-195/19); *Curtea de Apel Brașov* (Brașovas apelācijas tiesa, Rumānija) – ar 2019. gada 28. marta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 9. aprīlī (C-291/19); *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa, Rumānija) – ar 2019. gada 29. marta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 6. maijā (C-355/19), kā arī *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) – ar 2019. gada 22. maija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 22. maijā (C-397/19), tiesvedībās

Asociația “Forumul Judecătorilor din România”

pret

Inspekția Judiciară (C-83/19),

Asociația “Forumul Judecătorilor din România”,

Asociația “Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor”

pret

Consiliul Superior al Magistraturii (C-127/19),

PJ

pret

QK (C-195/19),

SO

pret

TP u.c.,

GD,

HE,

IF,

JG (C-291/19),

Asociația "Forumul Judecătorilor din România",

Asociația "Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor",

OL

pret

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României
(C-355/19)

un

AX

pret

Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice (C-397/19),

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], N. Pissarra [*N. Piçarra*] un A. Kumins [*A. Kumin*], tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*],

ģenerālvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretāri: R. Šereša [*R. Șereș*], V. Džakobo [*V. Giacobbo*], administratores, un R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 20. un 21. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* vārdā – D. Cālin, kā arī A. Codreanu un L. Zaharia,
- *Asociația "Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor"* vārdā – A. Diaconu un A. C. Lāncrānjan, kā arī A. C. Iordache,
- OL vārdā – B. C. Pīrlog,
- *Inspeccija Judiciārā* vārdā – L. Netejoru, pārstāvis,

- *Consiliul Superior al Magistraturii* vārdā – *L. Savonea*, pārstāve, kurai palīdz *R. Chiriță* un *Ș.-N. Alexandru*, avocați,
- *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României* vārdā – *B. D. Licu* un *R. H. Radu*, pārstāvji,
- Rumānijas valdības vārdā – sākotnēji *C.-R. Canțār* un *C. T. Băcanu*, kā arī *E. Gane* un *R. I. Hațieganu*, vēlāk – *C. T. Băcanu*, kā arī *E. Gane* un *R. I. Hațieganu*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs*, *L. Van den Broeck* un *C. Pochet*, pārstāves,
- Dānijas valdības vārdā – *L. B. Kirketerp Lund* un *J. Nymann-Lindegren*, pārstāvji,
- Nīderlandes valdības vārdā – *K. Bulterman*, *L. Noort* un *C. S. Schillemans*, pārstāves,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Zviedrijas valdības vārdā – sākotnēji *H. Shev*, *H. Eklinder*, *C. Meyer-Seitz*, *J. Lundberg* un *A. Falk*, vēlāk – *H. Shev*, *H. Eklinder* un *C. Meyer-Seitz*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *H. Krämer*, *M. Wasmeier* un *I. Rogalski*, vēlāk – *M. Wasmeier* un *I. Rogalski*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 23. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā ir par to, kā interpretēt LES 2. pantu, 4. panta 3. punktu, 9. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, LESD 67. panta 1. punktu un 267. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu, kā arī Komisijas Lēmumu 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (OV 2006, L 354, 56. lpp.).
- 2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar tiesvedībām starp:
 - *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”* (apvienība “Rumānijas tiesnešu forums”; turpmāk tekstā – “Rumānijas tiesnešu forums”) un *Inspekția Judiciară* (Tiesu inspekcija, Rumānija) par pēdējās minētās atteikumu sniegt sabiedrību interesējošu informāciju par tās darbību (lieta C-83/19);
 - Rumānijas tiesnešu forumu un *Asociația “Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor”* (apvienība “Kustība prokurora statusa aizstāvībai”; turpmāk tekstā – “Kustība prokurora statusa aizstāvībai”), no vienas puses, un *Consiliul Superior al Magistraturii* (Augstākā tieslietu padome, Rumānija), no otras puses, par divu tādu lēmumu tiesiskumu, ar kuriem ir apstiprināti noteikumi par to prokuroru iecelšanu amatā un atsaukšanu no amata, kuri veic pārvaldības vai izpildes funkcijas valsts prokuratūrā izveidotajā nodaļā, kas ir atbildīga par tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu (turpmāk tekstā – “TNIN”) (lieta C-127/19);
 - PJ un QK saistībā ar sūdzību par tiesnesi par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (lieta C-195/19);

- SO un TP u.c., GD, HE, IF un JG saistībā ar sūdzībām par prokuroriem un tiesnešiem par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un dalību noziedzīgā organizācijā (lieta C-291/19);
- Rumānijas tiesnešu forumu, Kustību prokurora statusa aizstāvībai un OL, no vienas puses, un *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României* (Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra – Rumānijas ģenerālprokurors), no otras puses, par *Procurorul General al României* (Rumānijas ģenerālprokurors; turpmāk tekstā – "ģenerālprokurors") lēmuma par TNIN organizāciju un darbību tiesiskumu (lieta C-355/19);
- AX un *Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice* (Rumānijas valsts – Finanšu ministrija) par prasību atļūdzināt mantisko un morālo kaitējumu, kas izriet no apgalvotas tiesas kļūdas (lieta C-397/19).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Pievienšanās līgums

- 3 Līguma starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Bulgārijas Republiku un Rumāniju par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanu Eiropas Savienībai (OV 2005, L 157, 11. lpp.; turpmāk tekstā – "Pievienšanās līgums"), kurš parakstīts 2005. gada 25. aprīlī un stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, 2. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

"2. Tie uzņemšanas nosacījumi un ar šo uzņemšanu saistītie pielāgojumi Līgumos, kas ir Savienības pamatā, kurus piemēros no pievienošanās dienas līdz dienai, kad stājās spēkā Līgums par Konstitūciju Eiropai, ir izklāstīti aktā, kas pievienots šim Līgumam. Minētā akta noteikumi ir šā Līguma sastāvdaļa.

3. [..]

Akti, kas pieņemti pirms 1. panta 3. punktā minētā protokola stāšanās spēkā, pamatojoties uz šo Līgumu vai 2. punktā minēto aktu, paliek spēkā, un to tiesiskās sekas saglabājas līdz brīdim, kad šos aktus groza vai atceļ."

- 4 Šī līguma 3. pants ir formulēts šādi:

"Uz šo Līgumu attiecas noteikumi par dalībvalstu tiesībām un pienākumiem, kā arī noteikumi par Savienības iestāžu pilnvarām un kompetenci, kā tie izklāstīti Līgumos, par kuru Līgumslēdzējām pusēm kļūst Bulgārijas Republika un Rumānija."

- 5 Minētā līguma 4. panta 2. un 3. punktā ir paredzēts:

"2. Šis Līgums stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, ja pirms minētās dienas ir deponēti visi ratifikācijas instrumenti.

[..]

3. Neskarot 2. punktu, Savienības iestādes var pirms pievienošanās pieņemt pasākumus, kas paredzēti 1. panta 3. punktā minētā protokola [..], 37., 38. pantā [..]. Pirms stāšanās spēkā Līgums par Konstitūciju Eiropai, šādus pasākumus pieņem saskaņā ar ekvivalentiem noteikumiem, kas paredzēti 2. panta 2. punktā minētā akta [..] 37., 38. pantā [..].

Šie pasākumi stājas spēkā tikai ar nosacījumu, ka ir noslēgts Pievienošanās līgums, un tie stājas spēkā Pievienošanās līguma spēkā stāšanās dienā.”

Pievienošanās akts

- 6 Akta par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2005, L 157, 203. lpp.; turpmāk tekstā – “Pievienošanās akts”), kurš stājas spēkā 2007. gada 1. janvārī, 2. pantā ir paredzēts:

“Pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka pieņēmušas pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši Bulgārijai un Rumānijai un piemērojami šajās valstīs atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā aktā paredzētajiem nosacījumiem.”

- 7 Šā akta 37. pants ir formulēts šādi:

“Ja Bulgārija vai Rumānija neizpilda saistības, ko tā uzņēmusies pievienošanās sarunās, tostarp jebkādas saistības attiecībā uz sektorpolitikām, kuras skar ekonomiskās darbības ar pārrobežu ietekmi, un tādējādi rada nopietnus traucējumus iekšējā tirgus darbībā vai to nopietnu iespējamību, Komisija var – pēc dalībvalsts pamatota lūguma vai pēc savas ierosmes – laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās, veikt atbilstīgus pasākumus.

Pasākumi ir proporcionāli, un priekšroka ir pasākumiem, kas vismazāk traucē iekšējā tirgus darbību, un, attiecīgos gadījumos, tādu aizsardzības pasākumu īstenošanai, kas jau pastāv attiecīgajās nozarēs. Šādus aizsardzības pasākumus nedrīkst piemērot kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus attiecībā uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Uz drošības klauzulu var atsaukties arī pirms pievienošanās, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un pieņemtie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu. Pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir izpildītas attiecīgās saistības. Tomēr tos var piemērot ilgāk par pirmajā daļā paredzēto laikposmu, kamēr nav izpildītas attiecīgās saistības. Atkarībā no jaunās dalībvalsts panākumiem saistību izpildē Komisija var pasākumus atbilstīgi pielāgot. Komisija iepriekš laikus informē Padomi par aizsardzības pasākumu atcelšanu un attiecīgi ņem vērā Padomes apsvērumus šajā sakarā.”

- 8 Minētā akta 38. pantā ir noteikts:

“Ja pastāv būtiskas nepilnības vai šādu nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Bulgārijā vai Rumānijā tiek transponēti, īstenoti vai piemēroti pamatlēmumi vai citas atbilstīgās saistības, sadarbības dokumenti vai lēmumi, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu krimināltiesību jomā un kas pieņemti atbilstīgi VI sadaļai Līgumā par ES, vai arī direktīvas un regulas, kas attiecas uz savstarpēju atzīšanu civiltiesību jomā un kas pieņemtas atbilstīgi IV sadaļai EKL, Komisija var – pēc dalībvalsts pamatota lūguma vai pēc savas ierosmes un iepriekš apspriežoties ar dalībvalstīm – laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās, pieņemt atbilstīgus pasākumus, precizējot pasākumu īstenošanas nosacījumus un metodes.

Pasākumi var būt attiecīgo noteikumu un lēmumu piemērošanas pagaidu apturēšana attiecībās starp Bulgāriju vai Rumāniju un kādu citu dalībvalsti vai citām dalībvalstīm, neskarot turpmāku ciešu tiesisko sadarbību. Uz drošības klauzulu var atsaukties arī pirms pievienošanās, pamatojoties uz pārraudzības secinājumiem, un pieņemtie pasākumi stājas spēkā pievienošanās pirmajā dienā, ja vien tie neparedz kādu vēlāku datumu. Pasākumus īsteno tikai tik ilgi, cik noteikti nepieciešams, un tos noteikti atceļ, tiklīdz ir novērstas attiecīgās nepilnības. Tomēr tos var piemērot ilgāk par pirmajā daļā paredzēto laikposmu, kamēr nav novērstas attiecīgās nepilnības. Atkarībā no jaunās dalībvalsts panākumiem

konstatēto nepilnību novēršanā Komisija, iepriekš apspriedusies ar dalībvalstīm, var pasākumus atbilstīgi pielāgot. Komisija iepriekš laikus informē Padomi par aizsardzības pasākumu atcelšanu un attiecīgi ņem vērā Padomes apsvērumus šajā sakarā.”

9) Pievienošanās akta 39. panta 1.–3. punktā ir paredzēts:

“1. Ja – pamatojoties uz Komisijas veikto nepārtraukto uzraudzību attiecībā uz Bulgārijas un Rumānijas saistībām, ko tās uzņēmušās pievienošanās sarunās, un jo īpaši pamatojoties uz Komisijas uzraudzības ziņojumiem – ir viennozīmīgi apstiprinājies, ka stāvoklis saistībā ar sagatavošanos *acquis* pieņemšanai un īstenošanai Bulgārijā vai Rumānijā rada nopietnu iespēju, ka pievienošanās dienā, 2007. gada 1. janvārī, kāda no minētajām valstīm būs acīmredzami nesagatavota izpildīt iestāšanās prasības vairākās svarīgās jomās, Padome pēc Komisijas ieteikuma ar vienprātīgu lēmumu var noteikt, ka šis valsts pievienošanās dienu pārceļ par vienu gadu uz 2008. gada 1. janvārī.

2. Neskarot 1. punktu, Padome pēc Komisijas ieteikuma ar kvalificētu balsu vairākumu var pieņemt 1. punktā minēto lēmumu attiecībā uz Rumāniju, ja ir novērotas būtiskas nepilnības attiecībā uz to, kā Rumānija izpilda vienu vai vairākas saistības un prasības, kas uzskaitītas IX pielikuma I punktā.

3. Neskarot šā panta 1. punktu un 37. pantu, Padome pēc Komisijas ieteikuma un pēc detalizēta izvērtējuma, kas 2005. gada rudenī veicams attiecībā uz Rumānijas sasniegumiem konkurences politikā, ar kvalificētu balsu vairākumu var pieņemt 1. punktā minēto lēmumu attiecībā uz Rumāniju, ja ir novērotas būtiskas nepilnības attiecībā uz to, kā Rumānija izpilda saistības, ko tā uzņēmusies ar Eiropas Līgumu, vai vienu vai vairākas saistības un prasības, kas uzskaitītas IX pielikuma II punktā.”

10) Šī akta IX pielikumā “Īpaši pienākumi, ko Rumānija ir uzņēmusies, un tās pieņemtās prasības, noslēdzot pievienošanās sarunas 2004. gada 14. decembrī (kas minētas Pievienošanās akta 39. pantā)” ir ietverta šāda rindkopa:

“I. Saistībā ar 39. panta 2. punktu

[..]

3) Izstrādāt un īstenot atjauninātu un integrētu Rīcības plānu un Stratēģiju tiesu iestāžu reformai, tostarp galvenos īstenošanas pasākumus Tiesu iestāžu likumam, Tiesnešu statusa likumam un Tiesnešu Augstākās padomes likumam, kas stājās spēkā 2004. gada 30. septembrī. Abi atjauninātie dokumenti ir jāiesniedz Savienībai, vēlākais, 2005. gada martā; jānodrošina atbilstīgi finanšu resursi un cilvēkresursi Rīcības plāna īstenošanai, un tas jāīsteno nekavējoties un atbilstīgi sastādītajam grafikam. Rumānijai līdz 2005. gada martam arī jāpierāda, ka pilnībā darbojas jaunā sistēma attiecībā uz lietu sadali pēc nejaušas izvēles principa.

4) Ievērojami pastiprināt cīņu pret korupciju un jo īpaši pret augsta līmeņa korupciju, nodrošinot korupcijas novēršanas tiesību aktu stingru izpildi un Valsts Korupcijas novēršanas prokuratūras (VKNP) patiesu neatkarību, kā arī katru gadu, sākot no 2005. gada novembra, iesniedzot pārlicinošu pārskatu par VKNP darbības panākumiem cīņā pret augsta līmeņa korupciju. VKNP ir jānodrošina ar personāla, finanšu un apmācības resursiem, kā arī ar būtiski svarīgu funkciju veikšanai nepieciešamo aprīkojumu.

5) Veikt pašreizējās Valsts Korupcijas novēršanas stratēģijas rezultātu un ietekmes neatkarīgu pārbaudi; atainot šīs pārbaudes secinājumus un ieteikumus daudzgadu pretkorupcijas stratēģijā, kam jābūt gatavai kā vienam visaptverošam dokumentam, vēlākais, 2005. gada martā un ko papildina rīcības plāns, kurā ir skaidri norādīti sasniedzamie standarti un rezultāti, kā arī atbilstīgi budžeta noteikumi; Stratēģijas un Rīcības plāna izpilde ir jāpārbauga kādai funkcionējošai, skaidri noteiktai un neatkarīgai iestādei; stratēģijā jāiekļauj apņemšanās līdz 2005. gada beigām pārskatīt ilgstošo kriminālprocesu, lai nodrošinātu korupcijas lietu ātru un pārredzamu izskatīšanu ar mērķi

nodrošināt atbilstīgas sankcijas ar preventīvu iedarbību; visbeidzot, tajā jāiekļauj pasākumi, kas līdz 2005. gada beigām ievērojami samazinātu to struktūru skaitu, kurām ir pilnvaras novērst vai izmeklēt korupciju, lai izvairītos no pienākumu pārklāšanās.”

Lēmums 2006/928

11 Lēmums 2006/928, kā izriet no tā preambulas, tika pieņemts, pamatojoties uz Pievienošanās līgumu, “jo īpaši tā 4. panta 3. punktu”, kā arī uz Pievienošanās aktu, “jo īpaši tā 37. un 38. pantu”.

12 Šī lēmuma 1.–6. un 9. apsvērumā ir paredzēts:

- “(1) Eiropas Savienība ir izveidota, balstoties uz tiesiskuma principu, kas ir kopīgs visām dalībvalstīm.
- (2) Brīvības, drošības un tiesiskuma un iekšējā tirgus telpa, ko izveidoja ar Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, ir balstīta uz savstarpēju pārliecību, ka visu dalībvalstu administratīvajos un tiesu lēmumos un praksē pilnībā ievēro tiesiskumu.
- (3) Tas visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas, *inter alia*, ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju.
- (4) Rumānija 2007. gada 1. janvārī kļuva par Eiropas Savienības dalībvalsti. Komisija ir ņēmusi vērā lielos centienus, lai pabeigtu Rumānijas sagatavošanos dalībai, bet tajā pašā laikā savā 2006. gada 26. septembra ziņojumā tā ir apzinājusi jautājumus, kuri vēl jāatrisina, īpaši attiecībā uz tiesu sistēmas un tiesībsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti, kur vēl joprojām ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu resursus to pasākumu īstenošanai un piemērošanai, kas pieņemti, lai izveidotu iekšējo tirgu un brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.
- (5) Ar Pievienošanās akta 37. pantu Komisiju pilnvaro veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja Rumānija radītu nopietnu iekšējā tirgus darbības traucējumu risku, neizpildot saistības, kuras tā uzņēmusies. Ar Pievienošanās akta 38. pantu Komisiju pilnvaro veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja pastāv būtisku nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Rumānijā tiek transponēti, īstenoti vai piemēroti tiesību akti, kas pieņemti atbilstīgi ES Līguma VI sadaļai, un tiesību akti, kas pieņemti atbilstīgi EK Līguma IV sadaļai.
- (6) Neatrisinātie jautājumi saistībā ar tiesu sistēmas un tiesībsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti attaisno mehānisma izveidi, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju.

[..]

(9) Šo lēmumu groza, ja atbilstoši Komisijas novērtējumam ir jākorrigē kritēriji. Šo lēmumu atceļ, kad ir pienācīgi izpildīti visi kritēriji.”

13 Lēmuma 2006/928 1. pantā ir paredzēts:

“Rumānijai līdz katra gada 31. martam un pirmo reizi līdz 2007. gada 31. martam ir jāziņo Komisijai par gūtajiem panākumiem katra no pielikumā minētajiem trūkumiem novēršanā.

Komisija jebkurā laikā var sniegt tehnisku palīdzību, veicot dažādus pasākumus, vai vākt informāciju par šiem trūkumiem un apmainīties ar to. Turklāt Komisija jebkurā laikā šajā nolūkā var organizēt ekspertu delegācijas uz Rumāniju. Rumānijas iestādes sniedz šajā sakarā vajadzīgo atbalstu.”

14 Šī lēmuma 2. pantā ir noteikts:

“Komisija savas piezīmes un konstatējumus par Rumānijas ziņojumu pirmo reizi dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei 2007. gada jūnijā.

Komisija turpmāk sniedz ziņojumus pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi sešos mēnešos.”

15 Minētā lēmuma 3. pantā ir paredzēts:

“Ziņojums stājas spēkā, vienīgi stājoties spēkā Pievienošanās līgumam, un tas ir spēkā no Pievienošanās līguma spēkā stāšanās dienas.”

16 Saskaņā ar šī paša lēmuma 4. pantu:

“Šis lēmums ir adresēts visām dalībvalstīm.”

17 Lēmuma 2006/928 pielikums ir izteikts šādā redakcijā:

“Trūkumi, kas jānovērš Rumānijai un kuri minēti 1. pantā.

- 1) Jānodrošina pārredzamāks un efektīvāks tiesas process, īpaši, palielinot Tiesnešu augstākās padomes resursus un paaugstinot tās atbildību. Jāziņo par jaunā civilprocesa kodeksa un kriminālprocesa kodeksa ietekmi un tā jāuzrauga.
- 2) Kā paredzēts, jāizveido integritātes aģentūra, kuras pienākums ir pārbaudīt ipašumus, neatbilstības un iespējamus interešu konfliktus un pieņemt saistošus lēmumus, uz kuru pamata var piemērot preventīvas sankcijas.
- 3) Pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, jāturpina profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju.
- 4) Jāveic turpmāki pasākumi, lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās.”

Rumānijas tiesības

Rumānijas Konstitūcija

18 *Constituția României* (Rumānijas Konstitūcija) 115. panta 4. punktā ir paredzēts:

“Valdība var pieņemt rīkojumus steidzamības kārtībā tikai izņēmuma gadījumos, ja attiecīgā jautājuma noregulēšanu nevar atlikt, un tai ir pienākums norādīt steidzamības pamatojumu rīkojuma dokumentos.”

19 Konstitūcijas 133. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“(1) Augstākā tieslietu padome ir tiesu neatkarības garants.

(2) Augstākā tieslietu padome sastāv no deviņpadsmit locekļiem, no kuriem:

- a) četrpadsmit locekļi tiek ievēlēti tiesnešu kopsapulcēs, un tos apstiprina Senāts; tie darbojas divās nodaļās, no kurām viena ir paredzēta tiesnešiem un otra – prokuroriem; pirmajā nodaļā ietilpst deviņi tiesneši, un otrajā – pieci prokurori;

- b) divi locekļi pārstāv pilsonisko sabiedrību un ir specializējušies tiesību jomā, tiem ir ļoti laba profesionālā un morālā reputācija, un tos ievēlē Senāts; šie locekļi piedalās tikai plenārsēdēs;
- c) [sastāvā ir arī] tieslietu ministrs, Augstākās kasācijas tiesas priekšsēdētājs un [ģenerālprokurors].”

20 Konstitūcijas 134. pants ir formulēts šādi:

“(1) Augstākā tieslietu padome atbilstoši likumā paredzētajiem nosacījumiem ierosina Rumānijas prezidentam iecelt tiesnešus un prokurus to attiecīgajās amata vietās, izņemot praktikantus.

(2) Augstākā tieslietu padome ar savu nodaļu starpniecību pilda tiesas spriešanas funkcijas tiesnešu un prokuroru disciplinārtbildības jomā atbilstoši tās konstitutīvajā likumā noteiktajai procedūrai. Šādos gadījumos tieslietu ministram, Augstākās kasācijas tiesas priekšsēdētājam un [ģenerālprokuroram] nav balsstiesību.

(3) Augstākās tieslietu padomes disciplinārlietās pieņemtos nolēmumus var pārsūdzēt Augstākajā kasācijas tiesā.

(4) Augstākā tieslietu padome, īstenojot savu tiesu varas neatkarības garanta funkciju, pilda arī citus uzdevumus, kas noteikti tās konstitutīvajā likumā.”

21 Konstitūcijas 148. panta 2.–4. punktā ir noteikts:

“(2) Līdz ar pievienošanas Eiropas Savienību veidojošo Līgumu noteikumi, kā arī pārējais juridiski saistošais Kopienas tiesiskais regulējums prevalē pār tam pretējām valsts tiesību normām atbilstoši Pievienošanas akta noteikumiem.

(3) Šā panta 1. un 2. punkta noteikumus piemēro pēc analogijas, pievienojoties aktiem, ar kuriem groza Eiropas Savienības dibināšanas Līgumus.

(4) Parlaments, Rumānijas prezidents, valdība un tiesu iestādes garantē no Pievienošanas akta un 2. punkta noteikumiem izrietošo pienākumu ievērošanu.”

Civilkodekss

22 Saskaņā ar *Codul civil* (Civilkodekss) 1381. panta 1. punktu “ikviens kaitējums rada tiesības uz atlīdzību”.

Civilprocesa kodekss

23 *Codul de procedură civilă* (Civilprocesa kodekss) 82. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja tiesa konstatē, ka nav sniegts pierādījums par personas, kas rīkojas puses vārdā, pārstāvja statusu, tā piešķir īsu termiņu šī trūkuma novēršanai. Ja trūkums netiek novērsts, prasība tiek noraidīta. [..]”

24 Šā kodeksa 208. pantā ir teikts:

“(1) Ja vien tiesību aktos nav skaidri paredzēti citādi, iebildumu raksta iesniegšana ir obligāta.

(2) Ja iebildumu raksts netiek iesniegts tiesību aktos paredzētajā termiņā, atbildētājs zaudē tiesības iesniegt pierādījumus un izvirzīt iebildumus, izņemot absolūta rakstura iebildumus, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi.”

25 Minētā kodeksa 248. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Tiesai vispirms ir jālemj par procesuālajiem iebildumiem un par iebildumiem, kas attiecas uz lietas būtību, kuru dēļ pierādījumu iesniegšana vai attiecīgā gadījumā lietas izskatīšana pēc būtības daļēji vai pilnībā kļūst nelietderīga.”

Kriminālprocesa kodekss

26 *Codul de procedură penală* (Kriminālprocesa kodekss) 539. pantā ir noteikts:

“(1) Tiesības uz atlīdzību ir arī ikvienai personai, kurai kriminālprocesa laikā ir tikusi nelikumīgi atņemta brīvība.

(2) Atkarībā no gadījuma nelikumīga brīvības atņemšana ir jākonstatē ar prokurora rīkojumu, ar izmeklēšanas tiesneša vai pirmstiesas izmeklēšanas tiesneša galīgu rīkojumu, kā arī ar tiesas, kas izskata lietu, galīgu rīkojumu vai lēmumu.”

27 Šā kodeksa 541. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“(1) Prasību par zaudējumu atlīdzību ir tiesīga celt 538. un 539. pantā minētā persona, savukārt pēc šīs personas nāves uzturēt vai celt šādu prasību ir tiesīgas personas, kas mirušās personas nāves brīdī bija tās apgādībā.

(2) Prasība var tikt celta sešu mēnešu laikā no dienas, kad ir kļuvis galīgs tiesas nolēmums, prokurora lēmums vai tiesu iestāžu rīkojums, ar ko konstatēta tiesas kļūda vai nelikumīga brīvības atņemšana.”

Tiesu likumi

28 Lai uzlabotu tiesu varas neatkarību un efektivitāti, Rumānija 2004. gadā saistībā ar sarunām par tās pievienošanos Savienībai pieņēma trīs likumus, sauktus par “tiesu likumiem”, proti, 2004. gada 28. jūnija *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor* (Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu; 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 826), 2004. gada 28. jūnija *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Likums Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju; 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 827) un 2004. gada 1. jūlija *Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii* (Likums Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi; 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 827). No 2017. līdz 2019. gadam šie likumi ir grozīti ar likumiem un valdības ārkārtas rīkojumiem, kas tika pieņemti, pamatojoties uz Rumānijas Konstitūcijas 115. panta 4. punktu.

– *Likums Nr. 303/2004*

29 Likums Nr. 303/2004 ir grozīts tostarp ar:

– 2018. gada 12. oktobra *Legea nr. 242/2018* (Likums Nr. 242/2018; 2018. gada 15. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 868);

– 2019. gada 19. februāra *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2019* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 7/2019; 2019. gada 20. februāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 137; turpmāk tekstā – “Ārkārtas rīkojums Nr. 7/2019”).

30 Likuma Nr. 303/2004, kurā attiecīgi izdarīti grozījumi (turpmāk tekstā – “grozītais Likums Nr. 303/2004”), 96. pantā ir paredzēts:

“(1) Valsts ir finansiāli atbildīga par zaudējumiem, kas radušies tiesas kļūdu dēļ.

(2) Valsts atbildība tiek noteikta atbilstoši tiesību aktiem, un tā neizslēdz to tiesnešu un prokuroru atbildību, kuri, pat ja viņi vairs neieņem šo amatu, ir pildījuši savus pienākumus ļaunticīgi vai pieļaujot rupju neuzmanību 99.¹ panta izpratnē.

(3) Tiesas kļūda pastāv gadījumā, ja:

- a) procesuālo aktu izpilde tiesvedībā ir notikusi, acīmredzami pārkāpjot materiāltiesiskās vai procesuālās tiesību normas, izraisot personas tiesību, brīvību vai likumīgo interešu smagu pārkāpumu un nodarot kaitējumu, kuru nebija iespējams novērst ar vispārēju vai ārkārtas pārsūdzību;
- b) ir pasludināts galīgs spriedums, kas ir acīmredzamā pretrunā tiesību aktiem vai ir pretstatā faktiskai situācijai, kura izriet no tiesvedībā iegūtiem pierādījumiem, izraisot personas tiesību, brīvību vai likumīgo interešu smagu pārkāpumu, kuru nebija iespējams novērst ar vispārēju vai ārkārtas pārsūdzību.

(4) Konkrēti tiesas kļūdu gadījumi var būt paredzēti Civilprocesa kodeksā, Kriminālprocesa kodeksā, kā arī citos speciālajos likumos.

(5) Cietušais var pieprasīt zaudējumu atlīdzību tikai no valsts, kuru pārstāv Finanšu ministrija. Piekritība izskatīt civilprasību ir prasītāja dzīvesvietas tiesai.

(6) Valsts izmaksā zaudējumu atlīdzības summas ne vēlāk kā gada laikā no galīgā tiesas sprieduma paziņošanas.

(7) Divu mēnešu laikā no galīgā tiesas sprieduma paziņošanas 6. punktā minētajā tiesvedībā Finanšu ministrija uzdod Tiesu inspekcijai pārbaudīt, vai tiesnesis vai prokurors ir izraisījis tiesas kļūdu, pildot savus pienākumus ļaunticīgi vai pieļaudams rupju neuzmanību, saskaņā ar procedūru, kas ir paredzēta Likuma Nr. 317/2004, kurš ir pārpublicēts ar vēlākiem grozījumiem, 74.¹ pantā.

(8) Finanšu ministrija valsts vārdā ceļ regresa prasību pret attiecīgo tiesnesi vai prokuroru, ja, ņemot vērā 7. punktā minēto Tiesu inspekcijas konsultatīvo atzinumu un savu vērtējumu, tā uzskata, ka tiesnesis vai prokurors ir izraisījis tiesas kļūdu, pildot savus pienākumus ļaunticīgi vai pieļaudams rupju neuzmanību. Termiņš regresa prasības ceļšanai ir seši mēneši no Tiesu inspekcijas atzinuma paziņošanas dienas.

(9) Tiesu apgabala, kurā ir atbildētāja dzīvesvieta, *Curtea de Apel* [(apelācijas tiesa)] Civillietu palātai ir piekritība pirmajā instancē izskatīt un izlemt regresa prasību. Ja tiesnesis vai prokurors, pret kuru ir celta regresa prasība, pilda savus pienākumus šajā apelācijas tiesā vai tai piesaistītajā prokuratūrā, regresa prasību ceļ blakusesošā apgabala apelācijas tiesā pēc prasītāja izvēles.

(10) Nolēmumu, kas pieņemts 9. punktā minētajā tiesvedībā, var pārsūdzēt kompetentajā *Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstā kasācijas tiesa, Rumānija)] palātā.

(11) Sešu mēnešu laikā no šā likuma stāšanās spēkā Augstākā tieslietu padome paredz nosacījumus, termiņus un procedūras tiesnešu un prokuroru obligātajai profesionālajai apdrošināšanai. Apdrošināšanu pilnībā apmaksā tiesnesis vai prokurors, un tās neesamība nevar aizkavēt, samazināt vai izslēgt tiesneša vai prokurora civiltiesisko atbildību par tiesas kļūdu, kuru ir izraisījusi tā pienākumu izpilde ļaunticīgi vai pieļaujot rupju neuzmanību.”

31 Grozītā Likuma Nr. 303/2004 99.¹ pantā ir noteikts:

“(1) Uzskata, ka tiesnesis vai prokurors ir rīkojies ļaunticīgi, ja viņš apzināti ir pārkāpis materiāltiesisko vai procesuālo tiesību normas un vai nu tiši ir kaitējis citai personai, vai arī ir pieļāvis, ka pārkāpums radīs kaitējumu citai personai.

(2) Tiesnesis vai prokurors ir pieļāvis rupju neuzmanību, ja viņš bezatbildīgi, būtiski, nepārprotami un neattaisnojami nav ievērojis materiāltiesisko vai procesuālo tiesību normas.”

– *Likums Nr. 304/2004*

32 Likums Nr. 304/2004 ir grozīts tostarp ar:

– 2018. gada 20. jūlija *Legea nr. 207/2018* (Likums Nr. 207/2018; 2018. gada 20. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 636), kurš saskaņā ar tā III pantu stājās spēkā 2018. gada 23. oktobrī un ar kuru Likuma Nr. 304/2004 III sadaļas “Prokuratūra” 2. nodaļā tika iekļauta 2.¹ iedaļa par “TNIN”, un kurā ir ietverts šī pēdējā minētā likuma 88.¹–88.¹¹ pants;

– 2018. gada 10. oktobra *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018; 2018. gada 10. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 862; turpmāk tekstā – “Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018”), ar kuru tostarp ir grozīts Likuma Nr. 304/2004 88.² panta 3. punkts un ieviesta procedūra, ar ko ir pieļautas atkāpes no šī likuma 88.³–88.⁵ panta, nosakot virsprokurora, virsprokurora vietnieka un vismaz vienas trešdaļas no TNIN prokuroriem pagaidu iecelšanu amatā;

– 2018. gada 15. oktobra *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92/2018* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 92/2018; 2018. gada 16. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 874), ar kuru tostarp Likuma Nr. 304/2004 88.² pantā tika iekļauts jauns 5. punkts un grozīts šī likuma 88.⁵ panta 5. punkts;

– Ārkārtas rīkojumu Nr. 7/2019, ar kuru tostarp Likuma Nr. 304/2004 88.¹ pantā tika iekļauts 6. punkts, kā arī šī likuma 88.⁵ pantā iekļauts 11.¹ un 11.² punkts, 88.⁸ panta 1. punktā – e) apakšpunkts un grozīts šī likuma 88.⁸ panta 1. punkta d) apakšpunkts;

– 2019. gada 5. marta *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 12/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 12/2019 par atsevišķu tieslietu nozares normatīvo aktu grozīšanu un galīgās versijas izstrādi; 2019. gada 7. marta *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 185), ar kuru citastarp Likumā Nr. 304/2004 tika iekļauts 88.¹⁰ un 88.¹¹ pants, kuri tostarp attiecas uz tiesu policijas darbinieku norīkošanu TNIN.

33 Saskaņā ar Likuma Nr. 304/2004 ar tajā attiecīgi izdarītajiem grozījumiem (turpmāk tekstā – “grozītais Likums Nr. 304/2004”) 88.¹ pantu:

“(1) [Augstākajai kasācijas tiesai piesaistītajā prokuratūrā] izveido [TNIN], kurai ir ekskluzīva kompetence kriminālvajāšanas jomā saistībā ar tiesnešu un prokuroru, tostarp militāro tiesnešu un prokuroru, un Augstākās tieslietu padomes locekļu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem.

(2) [TNIN] ir kompetence veikt kriminālvajāšanu gadījumos, ja kriminālvajāšanai ir nodotas ne tikai 1. punktā paredzētās personas, bet arī citas personas.

[..]

(4) [TNIN] vada [TNIN] virsprokurors, kam palīdz virsprokurora vietnieks, kurus ieceļ amatā Augstākās tieslietu padomes plēnums atbilstoši šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem.

(5) [Ģenerālprokurors] risina kompetences konfliktus starp [TNIN] un citām prokuratūras struktūrām vai vienībām.

(6) Ja Kriminālprocesa kodeksā vai jebkurā citā speciālajā tiesību aktā ir norādīta atsauce uz "hierarhiski augstākstāvošu prokuroru" lietās, kuras saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir [TNIN] kompetencē, šī atsauce ir jāsaprot kā atsauce uz [TNIN] virsprokuroru, tostarp arī saistībā ar lēmumiem, kas pieņemti pirms šīs nodaļas darbības sākšanas."

34 Šā likuma 88.² pantā ir noteikts:

"(1) [TNIN] savā darbībā ievēro tiesiskuma, objektivitātes un hierarhiskas kontroles principus.

(2) Prokuroru deleģēšana vai norīkošana darbā [TNIN] ir aizliegta.

(3) [TNIN] ir piecpadsmit prokurora amata vietas.

(4) [TNIN] amata vietu skaitu var grozīt atkarībā no darba apjoma ar [ģenerālprokurora] rīkojumu, kas izdots pēc [TNIN] virsprokurora pieprasījuma un saskaņā ar Augstākās tieslietu padomes plēnuma atzinumu.

(5) [..] prokuroriem laikā, kad viņi pilda dienesta pienākumus [TNIN], ir norīkoto prokuroru tiesības atbilstoši tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem."

35 Minētā likuma 88.³ panta 1. punktā ir paredzēts:

"[TNIN] virsprokuroru ieceļ amatā Augstākās tieslietu padomes plēnums, rīkojot konkursu, kurā ir jāiesniedz projekts par īpašo pilnvaru pildīšanu attiecīgajā vadošajā amatā ar mērķi pārbaudīt kandidāta zināšanas par pārvaldību, resursu efektīvu pārvaldību, spēju pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību, zināšanas saskarsmes jomā un stresa noturību, kā arī integritāti, viņa darbību prokurora amatā un attieksmi pret tādām šīs profesijas īpašajām vērtībām kā tiesu varas neatkarība vai tiesību un pamatbrīvību ievērošana."

36 Šī paša likuma 88.⁴ panta 1. punktā ir noteikts:

"[TNIN] virsprokurora vietnieku ieceļ amatā Augstākās tieslietu padomes plēnums pēc [TNIN] virsprokurora argumentēta priekšlikuma no to prokuroru vidus, kas jau ir iecelti amatā [TNIN]."

37 Likuma Nr. 304/2004 88.⁵ pants ir izteikts šādi:

"(1) Prokurorus, kurus Augstākās tieslietu padomes plēnums ir iecēlis amatā pēc konkursa, ņemot vērā ar likumu apstiprināto štatu sarakstā paredzēto amata vietu skaitu, [TNIN] nodarbina trīs gadus ar iespēju pagarināt pilnvaru termiņu uz laiku, kas nepārsniedz deviņus gadus.

(2) Konkursu organizē saskaņā ar 88.³ panta 2. punktu izveidotā par konkursa rīkošanu atbildīgā komisija, kuras darbā piedalās [TNIN] virsprokurors.

[..]

(11) [TNIN] prokurorus amatā ieceļ Augstākās tieslietu padomes plēnums atbilstoši vakanto amata vietu skaitam un iegūtajiem punktiem.

(11¹) Uz šajā pantā paredzēto konkursa komisiju locekļiem neattiecas amatu savienošanas ierobežojums, un viņi balso Augstākās tieslietu padomes plēnumā.

(11²) Konkursa komisijas, kas paredzētas 88.³ pantā un attiecīgi 88.⁵ pantā, likumīgi darbojas, piedaloties vismaz trim locekļiem.

(12) Kārtība, kādā personas tiek ieceltas [TNIN] vadības un izpildes amatos, šo amata pienākumu turpināšanas kārtība un šo personu atsaukšanas no šiem amatiem kārtība ir detalizēti jānorāda noteikumos, kurus apstiprina Augstākās tieslietu padomes plēnums.”

38 Saskaņā ar šī likuma 88.⁷ pantu:

“(1) Augstākās tieslietu padomes plēnums pēc [TNIN] virsprokurora argumentēta pieprasījuma var atsaukt prokurus, kas iecelti amatā [TNIN], ja netiek pienācīgi pildīti īpašie amata pienākumi [un] ja par to ir ticis piemērots disciplinārsods.

(2) Atsaukšanas gadījumā prokurors atgriežas savā sākotnējā prokuratūrā un saglabā savu profesionālo pakāpi un agrāko atalgojumu vai atalgojumu, kādu viņš bija ieguvis atbilstoši likumā paredzētajiem nosacījumiem pēc paaugstināšanas amatā, pildot amata pienākumus [TNIN].”

39 Minētā likuma 88.⁸ panta 1. punktā ir noteikts:

“[TNIN] ir šādas pilnvaras:

- a) veikt kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kuru izskatīšana ir tās kompetencē, atbilstoši [Kriminālprocesa kodeksā] paredzētajiem nosacījumiem;
 - b) vērsties tiesās, lai tās veiktu likumā paredzētos pasākumus un iztiesātu lietas saistībā ar
 - a) apakšpunktā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem;
 - c) izveidot un uzturēt datubāzes saistībā ar tās kompetencē esošajiem noziedzīgajiem nodarījumiem;
- [..]
- e) īstenot citas tiesību aktos noteiktas pilnvaras.”

40 Atbilstoši Ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 II. pantam:

“(1) Atkāpjoties no pārpublicētā Likuma Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju, kas vēlāk ir grozīts un papildināts, 88.³–88.⁵ panta, līdz brīdim, kad tiks pabeigts konkurss, ko rīko [TNIN] virsprokurora amata vietas un [TNIN] prokuroru amata vietu aizpildīšanai, un kad tiks apstiprināti šī konkursa rezultāti, virsprokurora un prokuroru amata pienākumus uz pagaidu laiku pilda prokurori, kas atbilst likumā paredzētajiem nosacījumiem, lai tos varētu iecelt šajos amatos, un ko atlasa par konkursa rīkošanu atbildīgā komisija, kura ir izveidota saskaņā ar pārpublicētā Likuma Nr. 304/2004, kas vēlāk ir grozīts un papildināts, 88.³ panta 2. punktu.

(2) Kandidātus atlasa 1. punktā paredzētā par konkursa rīkošanu atbildīgā komisija, kura ievēro procedūru, kas ir jāīsteno piecu kalendāro dienu laikā no dienas, kad Augstākās tieslietu padomes priekšsēdētājs ir sācis šo procedūru. Par konkursa rīkošanu atbildīgā komisija veic savu darbību, piedaloties vismaz trim locekļiem.

[..]

(10) Lai [TNIN] varētu darboties, [ģenerālprokurors] piecu kalendāro dienu laikā no šī Ārkārtas rīkojuma spēkā stāšanās dienas nodrošina tās darbībai nepieciešamos cilvēkresursus un materiālos resursus, tostarp specializētus palīgdarbiniekus, kriminālpolicijas darbiniekus, speciālistus un citu kategoriju darbiniekus.

(11) [TNIN] no dienas, kad tā sāk darboties, pārņem tās kompetencē esošās lietas, kuras izskata Valsts korupcijas apkarošanas direkcija un citas prokuratūras struktūrvienības, kā arī to lietu materiālus par noziedzīgiem nodarījumiem, kuri ir paredzēti pārpublicētā Likuma Nr. 304/2004, kas vēlāk ir grozīts un papildināts, 88.¹ panta 1. punktā, kuras tika izbeigtas pirms dienas, kad sāka darboties [TNIN].”

41 Šīs atkāpes procedūras ieviešana saskaņā ar Ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 apsvērumiem bija pamatota šādi:

“Tā kā saskaņā ar Likuma Nr. 207/2018, ar ko groza un papildina Likumu Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju, III panta 1. punktu “[TNIN] sāk savu darbību trīs mēnešu laikā pēc šī likuma stāšanās spēkā”, proti, 2018. gada 23. oktobrī,

tā kā Augstākā tieslietu padome likumā norādītajā termiņā vēl nav pabeigusi procedūru, lai [TNIN] varētu darboties,

tā kā likumā ir skaidri paredzēta šīs nodaļas kompetence veikt kriminālvajāšanu par tiesnešu un prokuroru, tostarp militāro tiesnešu un prokuroru un Augstākās tieslietu padomes locekļu, izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī – tā kā no 2018. gada 23. oktobra, kas ir likumā noteiktā diena, kurā nodaļa sāk darboties, Valsts korupcijas apkarošanas direkcijas un citu prokuratūru kompetencē vairs nav veikt kriminālvajāšanu par šo personu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, tas būtiski ietekmēs tiesvedības lietās, kas ir nodaļas kompetencē, un var izraisīt institucionālo strupceļu,

tā kā spēkā esošajā likumā nav paredzēti pārejas noteikumi par konkrēto veidu, kādā [TNIN] sāks darboties, ja tiks pārsniegts Likumā Nr. 207/2018 paredzētais termiņš, un tā kā steidzami ir jāpieņem tiesību akti, kuros ir paredzēta vienkārša procedūra, atkāpjoties no pārpublicētā Likuma Nr. 304/2004, kas vēlāk ir grozīts un papildināts, 88.³–88.⁵ panta, lai uz pagaidu laiku ieceltu virsprokuroru, virsprokurora vietnieku un vismaz vienu trešdaļu no nodaļas prokuroriem, tas nodrošinās nodaļas darbības sākšanu likumā paredzētajā termiņā, proti, no 2018. gada 23. oktobra,

tā kā iepriekš aprakstītā situācija ir ārkārtas situācija, kuras tiesisko reglamentēšanu nevar atlikt”.

– *Likums Nr. 317/2004*

42 Likums Nr. 317/2004 ir grozīts tostarp ar:

– 2018. gada 5. septembra *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 77/2018* (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018; 2018. gada 5. septembra *Monitorul Oficial al României*, Nr. 767, turpmāk tekstā – “Ārkārtas rīkojums Nr. 77/2018”), ar kuru atbilstoši tā I pantam tika ieviests Likuma Nr. 317/2004 67. panta 7. un 8. punkts;

– 2018. gada 4. oktobra *Legea nr. 234/2018* (Likums Nr. 234/2018; 2018. gada 8. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 850), ar kuru tostarp ir grozīts Likuma Nr. 317/2004 65. un 67. pants un ieviests tajā 74.¹ pants;

– Ārkārtas rīkojumu Nr. 7/2019.

43 Likuma Nr. 317/2004, redakcijā, kas bija spēkā pirms Likuma Nr. 234/2018 stāšanās spēkā, 65. panta 1.–3. punktā bija noteikts:

“(1) Tiesu inspekcija ir institūcija ar juridiskās personas statusu, kuras galvenā atrašanās vieta ir Bukarestē un kura izveidota Tiesu inspekcijas reorganizācijas rezultātā un darbojas Augstākās tieslietu padomes iekšienē.

(2) Tiesu inspekciju vada galvenais inspektors, kam palīdz galvenā inspektora vietnieks, kurus ieceļ Augstākās tieslietu padomes rīkotā konkursā.

(3) Tiesu inspekcija darbojas saskaņā ar tās darbības neatkarības principu, ar normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ieceļto tiesu inspektoru starpniecību istenojot analīzes, pārbaudes un kontroles uzdevumus konkrētās darbības jomās.”

44 Šī likuma 67. pants bija formulēts šādi:

“(1) Galveno inspektoru un galvenā inspektora vietnieku amatā ieceļ Augstākās tieslietu padomes plēnums no tiesu inspektoru vidus, rīkojot konkursu, kurā ir jāiesniedz projekts par īpašo pilnvaru pildīšanu attiecīgajā vadošajā amatā un jānokārto rakstveida pārbaudījums, kurā tiek pārbaudītas zināšanas pārvaldības, saskarsmes un cilvēkresursu jomā, kandidāta spēja pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību un viņa stresa noturība, kā arī jāizpilda psiholoģisks tests.

(2) Konkurss rīko Augstākā tieslietu padome saskaņā ar kārtību, kas apstiprināta ar Augstākās tieslietu padomes plēnuma lēmumu [..].

(3) Par konkursu rīkošanu uz galvenā inspektora un galvenā inspektora vietnieka amata vietām paziņo vismaz trīs mēnešus pirms to norises dienas.

(4) Galvenā inspektora un galvenā inspektora vietnieka pilnvaru termiņš ir trīs gadi, un to var vienreiz pagarināt atbilstoši 1. punktā paredzētajiem noteikumiem.

(5) Augstākās tieslietu padomes plēnums var atsaukt galveno inspektoru un galvenā inspektora vietnieku no amata pienākumu pildīšanas, ja viņi nepilda vai neatbilstīgi pilda viņiem uzticētās pārvaldības pilnvaras. Par atsaukšanu lemj, pamatojoties uz ikgadējo audīta ziņojumu, kas minēts 68. pantā.

(6) Augstākās tieslietu padomes plēnuma lēmumu par atsaukšanu piecpadsmit dienu laikā no tā paziņošanas dienas var pārsūdzēt *Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstā kasācijas tiesa)] Administratīvo un nodokļu lietu palātā. Pārsūdzības gadījumā Augstākās tieslietu padomes lēmuma piemērošana tiek apturēta. Saistībā ar pārsūdzību pieņemtais lēmums nav atceļams.

(7) Ja Tiesu inspekcijas galvenā inspektora vai attiecīgā gadījumā galvenā inspektora vietnieka amata vieta atbrīvojas, beidzoties pilnvaru termiņam, šajā amatā *ad interim* ieceļ galveno inspektoru vai attiecīgā gadījumā galvenā inspektora vietnieku, kuru pilnvaru termiņš ir beidzies, līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.

(8) Ja galvenā inspektora pilnvaras beidzas citu iemeslu dēļ, kas nav pilnvaru termiņa beigas, šajā amatā *ad interim* ieceļ galvenā inspektora vietnieku līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem. Ja galvenā inspektora vietnieka pilnvaras beidzas citu iemeslu dēļ, kas nav pilnvaru termiņa beigas, galvenais inspektors šajā amatā *ad interim* ieceļ tiesu inspektoru līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.”

45 Saskaņā ar Likuma Nr. 317/2004, redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 234/2018, 74.¹ pantu:

“(1) Pēc Valsts finanšu ministrijas lūguma pārpublicētā Likuma Nr. 303/2004, kas vēlāk ir grozīts un papildināts, 96. pantā paredzētajos gadījumos un termiņos Tiesu inspekcija veic pārbaudes, lai noteiktu, vai tiesneša vai prokurora pieļautā tiesas kļūda ir radusies viņa pienākumu pildīšanas laikā pieļautas ļaunticības vai rupjas neuzmanības dēļ.

(2) Šā panta 1. punktā paredzētā pārbaude ir jāpabeidz 30 dienu laikā pēc attiecīgā lūguma saņemšanas dienas. Galvenais inspektors var izdot rīkojumu pagarināt termiņu par 30 dienām, ja to pamato argumentēti iemesli. Maksimālais pārbaudes termiņš nedrīkst pārsniegt 120 dienas.

(3) Pārbaudi veic komisija, kurā (atkarībā no attiecīgās personas ieņemamā amata) ietilpst trīs tiesneši – tiesu inspektori vai trīs prokurori – tiesu inspektori. Ja lieta vienlaikus attiecas uz tiesnešiem un prokuroriem, tiek izveidotas divas komisijas, lai atsevišķi izvērtētu faktus atkarībā no attiecīgo personu ieņemamā amata.

(4) Pārbaūžu laikā apsūdzētajiem tiesnešiem un prokuroriem ir jāierodas tiesas sēdē; jebkurš viņu atteikums piedalīties vai sniegt liecību tiks pienācīgi ierakstīts protokolos un nekādā veidā nekavēs veikt pārbaudes. Attiecīgajam tiesnesim vai prokuroram ir tiesības iepazīties ar visiem izmeklēšanas procedūras dokumentiem un pieprasīt iesniegt attaisnojošus pierādījumus. Inspektori var uzklaut visas personas, kas ir iesaistītas lietā, kurā ir jāveic šīs pārbaudes.

(5) Veiktās pārbaudes un savāktie pierādījumi tiks apkopoti ziņojumā, lai Tiesu inspekcija varētu noteikt, vai tiesnesis vai prokurors ir pieļāvis ļaunticību vai rupju neuzmanību, kas ir izraisījusi tiesas kļūdu.

(6) Šā panta 1. punktā paredzētās pārbaudes tiks veiktas arī tad, ja tiesnesis vai prokurors vairs nepilda dienesta pienākumus.

(7) Ziņojumu nosūta Valsts finanšu ministrijai un attiecīgajam tiesnesim vai prokuroram.

(8) Galvenais inspektors apstiprina 5. punktā minēto ziņojumu. Galvenais inspektors var uzdot veikt vienreizēju papildpārbaudi, pamatojot savu lēmumu. Komisijai minētā papildpārbaude ir jāveic 30 dienu laikā no dienas, kad galvenais inspektors ir uzdevis to veikt.”

46 Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018 II pantā ir precizēts:

“Pārpublicētā Likuma Nr. 317/2004 par Augstāko tieslietu padomi, kas vēlāk ir grozīts un papildināts ar šo ārkārtas rīkojumu, 67. panta 7. punkta noteikumus piemēro arī situācijās, kad Tiesu inspekcijas galvenā inspektora vai attiecīgā gadījumā galvenā inspektora vietnieka amata vieta ir atbrīvojusies dienā, kad stājas spēkā šis ārkārtas rīkojums.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Pamatlietām kopīgie elementi

47 Pamatlietas ir saistītas ar vērienīgu reformu tādā jomā kā tieslietas un cīņa pret korupciju Rumānijā – reformu, kas kopš 2007. gada Savienības līmenī tiek veikta atbilstoši sadarbības un pārbaudes mehānismam, kurš ieviests ar Lēmumu 2006/928 saistībā ar Rumānijas pievienošanu Eiropas Savienībai (turpmāk tekstā – “SPM”).

- 48 Laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam Rumānijas likumdevējs vairākkārt grozīja Likumus Nr. 303/2004, Nr. 304/2004 un Nr. 317/2004. Prasītāji pamatlietā apstrīd dažu šo grozījumu saderību ar Savienības tiesībām, it īpaši to grozījumu saderību, kuri attiecas uz Tiesu inspekcijas organizāciju (lieta C-83/19), TNIN izveidi prokuratūrā (lietas C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19), kā arī tiesnešu personiskās atbildības sistēmu (lieta C-397/19).
- 49 Prasību pamatojumam prasītāji pamatlietā atsaucas uz Komisijas 2017. gada 25. janvāra Ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par Rumānijas panākumiem saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu (COM(2017) 44 *final*; turpmāk tekstā – “2017. gada janvāra SPM ziņojums”), 2017. gada 15. novembra ziņojumu (COM(2017) 751 *final*) un 2018. gada 13. novembra ziņojumu (COM(2018) 851 *final*; turpmāk tekstā – “2018. gada novembra SPM ziņojums”), Eiropas Padomes komisijas “Demokrātija caur tiesībām” (Venēcijas komisija) 2018. gada 20. oktobra Atzinumu Nr. 924/2018 par grozījumu projektiem Likumam Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu, Likumu Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju un Likumu Nr. 317/2004 par Tieslietu padomi (CDL-AD(2018)017), Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) 2018. gada 23. martā pieņemto ziņojumu par Rumāniju (Greco-AdHocRep(2018)2), Eiropas Tiesnešu konsultatīvās padomes (CCJE) 2019. gada 25. aprīļa atzinumu (CCJE-BU(2019)4), kā arī Eiropas Prokuroru konsultatīvās padomes 2019. gada 16. maija atzinumu (CCPE-BU(2019)3). Proti, prasītāji uzskata, ka šajos ziņojumos un atzinumos ir kritizēti noteikumi, ko Rumānija ir pieņēmusi 2017.–2019. gadā, ņemot vērā korupcijas apkarošanas efektivitāti un tiesu varas neatkarības garantiju, un tajos esot ietverti ieteikumi šo tiesību normu grozīšanai, apturēšanai vai atsaukšanai.
- 50 Iesniedzējtiesas šajā ziņā ir paudušas šaubas par SPM raksturu un tiesiskajām sekām, kā arī par to ziņojumu tvērumu, ko Komisija ir izstrādājusi atbilstoši SPM. Tās būtībā norāda, ka SPM, kas izveidots, pamatojoties uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu, ir vērstas uz to, lai novērstu Rumānijas veikto reformu nepietiekamību attiecībā uz tieslietu organizāciju un korupcijas apkarošanu, lai šī valsts varētu izpildīt no dalībvalsts statusa izrietošos pienākumus. Tās piebilst, ka to ziņojumu mērķis, kurus Komisija ir sagatavojusi atbilstoši SPM, tostarp ir ievirzīt Rumānijas iestāžu centienus un tajos ir izklāstītas specifiskas prasības un ieteikumi. Iesniedzējtiesas ieskatā minētā mehānisma saturs, juridiskais raksturs un darbība laikā ir uzskatāmi par tādiem, kas ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā, un tādēļ šajos ziņojumos formulētajām prasībām ir jābūt saistošām Rumānijai.
- 51 Šajā kontekstā iesniedzējtiesas atsaucas uz vairākiem *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) spriedumiem, kuros ir aplūkoti šie jautājumi, tostarp 2018. gada 6. marta spriedumu Nr. 104. Saskaņā ar šo spriedumu Savienības tiesības neesot pārākas pār Rumānijas konstitucionālo kārtību un Lēmumu 2006/928 nevarot uzskatīt par atsauces normu, veicot atbilstības Konstitūcijai pārbaudi saskaņā ar Konstitūcijas 148. pantu, jo šis lēmums tika pieņemts pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai un Tiesa to vispār nav interpretējusi attiecībā uz jautājumu par to, vai tā saturs, juridiskais raksturs un darbība laikā ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā.

Lieta C-83/19

- 52 Ar pieteikumu, kas reģistrēts 2018. gada 27. augustā, Rumānijas tiesnešu forums lūdza Tiesu inspekciju sniegt statistiku par tās darbību 2014.–2018. gadā, it īpaši par ierosināto disciplinārlietu skaitu, to ierosināšanas iemesliem un iznākumu, kā arī par sadarbības nolīgumu, kas noslēgts starp Tiesu inspekciju un *Serviciul Român de Informații* (Rumānijas Informācijas dienests), un šī dienesta dalību izmeklēšanas darbībās.
- 53 Uzskatot, ka Tiesu inspekcija, tikai daļēji atbildējuma uz šo lūgumu, kurš attiecas uz sabiedrībai svarīgu informāciju, nav ievērojusi savus tiesību aktos noteiktos pienākumus, Rumānijas tiesnešu forums 2018. gada 24. septembrī vērsās *Tribunalul Olt* (Oltas apgabaltiesa, Rumānija) ar prasības pieteikumu, lūdzot uzdot Tiesu inspekcijai sniegt attiecīgo informāciju.

- 54 2018. gada 26. oktobrī Tiesu inspekcija iesniedza minētajā tiesā iebildumu rakstu, kurā apgalvoja, ka subjektīvās tiesības, kas Rumānijas tiesnešu forumam izriet no 2001. gada 12. oktobra *Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public* (Likums Nr. 544/2001 par brīvu piekļuvi sabiedrībai svarīgai informācijai; 2001. gada 23. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 663), nav pārkāptas un ka prasības pieteikums ir jānoraida. Iebildumu rakstu parakstīja *Lucian Netejoru*, kas bija norādīts kā Tiesu inspekcijas galvenais inspektors.
- 55 Replikas rakstā Rumānijas tiesnešu forums izvirzīja iebildi par to, ka iebildumu raksta parakstītājs nav pierādījis savu Tiesu inspekcijas pārstāvja statusu. Viņš paskaidroja, ka, lai gan *L. Netejoru* ar Augstākās tieslietu padomes plēnuma 2015. gada 30. jūnija lēmumu patiešām tika iecelts par Tiesu inspekcijas galveno inspektoru no 2015. gada 1. septembra, viņa triju gadu pilnvaru termiņš bija beidzies 2018. gada 31. augustā, proti, pirms iebildumu raksta iesniegšanas.
- 56 Protams, Rumānijas tiesnešu foruma ieskatā Likuma Nr. 317/2004 67. panta 7. punkta noteikumos bija paredzēts, ka gadījumā, ja galvenā inspektora amata vieta kļūst vakanta, beidzoties pilnvaru termiņam, šajā amatā *ad interim* ieceļ galveno inspektoru, kura pilnvaru termiņš ir beidzies, līdz brīdim, kad šī amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem. Tomēr šie noteikumi, kas izriet no Valdības ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018, esot nekonstitucionāli, jo ar tiem tiek aizskarta Augstākās tieslietu padomes kompetence, kas izriet no tai Konstitūcijas 133. panta 1. punktā paredzētās tiesu neatkarības garanta lomas, ieceļot amatā Tiesu inspekcijas galveno inspektoru un galvenā inspektora vietnieku un – gadījumā, ja šīs amata vietas kļūst vakantas, – ieceļot šajos amatos personas *ad interim*. Turklāt šis ārkārtas rīkojums esot pieņemts, lai nodrošinātu noteiktu personu iecelšanu amatā, kā tas izriet no minētā rīkojuma motīvu izklāsta.
- 57 Rumānijas tiesnešu forums ir arī norādījis, ka, ņemot vērā plašo kompetenci, kāda ir Tiesu inspekcijas galvenajam inspektoram un galvenā inspektora vietniekam, ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 77/2018 ir pārkāpts tiesnešu neatkarības princips, kura garantēšana saskaņā ar Tiesas judikatūru ir daļa no viņu uzdevuma un ir prasīta saskaņā ar LES 19. pantu, un tas esot apstiprināts 2018. gada novembra SPM ziņojumā. Proti, galvenajam inspektoram un galvenā inspektora vietniekam esot kompetence pārbaudīt tiesu inspektoru atlasī, iecelt tiesu inspektorus, kas ir atbildīgi par vadības funkcijām, pārbaudīt veikto kontroles darbību, kā arī ierosināt disciplinārlietas.
- 58 Rumānijas tiesnešu forums no tā secina, ka iebildumu raksts, tā kā to ir parakstījusi persona, kas tika iecelta Tiesu inspekcijas galvenā inspektora amatā, pamatojoties uz nekonstitucionāliem un Savienības tiesībām pretrunā esošiem noteikumiem, saskaņā ar atbilstošajām Civilprocesa kodeksa normām ir jāizslēdz no lietas materiāliem.
- 59 Tiesu inspekcija uz to ir atbildējusi, ka *L. Netejoru* bija likumīgi pilnvarots pārstāvēt to saskaņā ar Augstākās tieslietu padomes plēnuma 2015. gada 30. jūnija lēmumu un Likuma Nr. 317/2004 67. panta 7. punktu.
- 60 *Tribunalul Olt* (Oltas apgabaltiesa) norāda, ka Rumānijas tiesnešu foruma paustie apsvērumi rada jautājumu par to, vai prasība par tiesas neatkarību liek dalībvalstīm veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, kurās ir piemērojamas Savienības tiesības, it īpaši nodrošināt neatkarīgas disciplinārlietas garantijas attiecībā uz tiesnešiem, novēršot jebkādus riskus, kas saistīti ar politisko ietekmi uz šādu procedūru norisi, piemēram, riskus, kurus varētu radīt par šīs procedūras īstenošanu atbildīgās struktūras vadības iecelšana, ko tieši veic valdība, pat uz pagaidu termiņu.
- 61 Šajā kontekstā esot jāprecizē to ziņojumu statuss un tiesiskās sekas, ko Komisija ir sagatavojusi atbilstoši SPM, lai iesniedzējtiesa varētu lemt par procesuālo iebildumu, kas izriet no tā, ka iebildumu raksta parakstītājs nav tiesīgs pārstāvēt atbildētāju pamatlietā, un par minētā raksta iznākumu, kā arī šī lietas dalībnieka izvirzītajiem pierādījumiem un iebildumiem. Ja Tiesa nospriestu, ka SPM ir saistošs un ka Savienības primārajās tiesībās nav atļauts pieņemt tādas tiesību normas kā Ārkārtas rīkojuma

Nr. 77/2018 normas, Tiesu inspekcijas pārstāvim iebildumu raksta iesniegšanas brīdī nebūtu bijis tiesiska pamata, lai gan vēlāk tika pieņemts Augstākās tieslietu padomes plēnuma lēmums par *L. Netejoru* iecelšanu Tiesu inspekcijas galvenā inspektora amatā.

62 Šādos apstākļos *Tribunalul Olt* (Oltas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?”
- 2) Vai ar [Lēmumu 2006/928] izveidotā [SPM] saturs, būtība un darbība laikā ietilpst [Pievienošanās līguma] piemērošanas jomā? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijai ir saistošas?
- 3) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir noteikts pienākums veikt pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, kurās piemērojamas Savienības tiesības, proti, nodrošināt neatkarīgas disciplinārlietas garantijas Rumānijas tiesnešiem, novēršot jebkādus riskus, kas saistīti ar politisko ietekmi uz šādu procedūru norisi, kā [Tiesu inspekcijas] vadības iecelšana, ko tieši veic valdība, pat uz pagaidu termiņu?
- 4) Vai LES 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka procedūrās, kurās valdība tieši ieceļ [Tiesu inspekcijas] vadību, pat uz pagaidu termiņu, dalībvalstīm ir jāievēro tiesiskuma kritēriji, kas noteikti arī ziņojumos, kuri sagatavoti saistībā ar [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928]?”

63 Ar 2019. gada 8. februāra rīkojumu *Curtea de Apel Craiova* (Kraļovas apelācijas tiesa, Rumānija) pēc Tiesu inspekcijas lūguma nodeva pamatlietu *Tribunalul Mehedinți* (Mehedinci apgabaltiesa, Rumānija), saglabājot spēkā veiktās procesuālās darbības.

64 Šādos apstākļos *Tribunalul Olt* (Oltas apgabaltiesa) ar 2019. gada 12. februāra rīkojumu nolēma atteikties izskatīt pamatlietu, nodot lietas materiālus *Tribunalul Mehedinți* (Mehedinci apgabaltiesa) un informēt Tiesu par šo apstākli, vienlaikus precizējot, ka Tiesā joprojām tiek izskatīts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Lieta C-127/19

65 2018. gada 13. decembrī Rumānijas tiesnešu forums un Kustība prokurora statusa aizstāvībai vērsās *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa, Rumānija) ar prasību atcelt Augstākās tieslietu padomes plēnuma 2018. gada 19. septembra Lēmumus Nr. 910 un Nr. 911, ar kuriem attiecīgi tika apstiprināta to prokuroru iecelšanas un atsaukšanas kārtība, kuri [TNIN] pilda pārvaldības funkcijas, un to prokuroru iecelšanas, amata pienākumu pildīšanas un atsaukšanas kārtība, kuri šajā nodaļā pilda izpildes funkcijas. Prasības pamatojumam šīs apvienības apgalvoja, ka minētie lēmumi ir pretrunā tostarp Rumānijas Konstitūcijas 148. pantam, saskaņā ar kuru Rumānijai ir jāievēro pienākumi, kas izriet no Līgumiem, kuru līgumslēdzēja puse tā ir.

66 Iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietā aplūkoti lēmumi ir normatīvi administratīvi akti un ka tie ir pieņemti, pamatojoties uz grozītā Likuma Nr. 304/2004 88.⁵ panta 12. punktu, kas tika ieviests ar Likumu Nr. 207/2018. Attiecībā uz TNIN izveidošanu *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) 2018. gada 23. janvāra spriedumā Nr. 33 esot noraidījusi iebildumus, kuru nolūks bija konstatēt, ka šī izveide ir pretrunā Savienības tiesībām un līdz ar to pienākumiem, kas izriet no Rumānijas Konstitūcijas 148. panta, jo šo iebildumu pamatojumam nevar lietderīgi atsaukties ne uz vienu saistošu Savienības tiesību aktu.

- 67 Prasītāji pamatlietā, kuri atsaucas uz šī sprieduma 49. punktā minētajiem ziņojumiem un atzinumiem, tomēr uzskata, ka TNIN izveide pati par sevi, tāpat kā tās darbības kārtība, kā arī prokuroru iecelšanas amatā un atsaukšanas no amata kārtība, ir pretrunā Savienības tiesībām, it īpaši prasībām, kas izriet no SPM.
- 68 Iesniedzējtiesa norāda – ja SPM un atbilstoši šim mehānismam sagatavotie Komisijas ziņojumi rada pienākumu, kas Rumānijas valstij ir jāizpilda, šāds pienākums ir arī tādām administratīvajām iestādēm kā Augstākā tieslietu padome, tai pieņemot tādu sekundāru tiesisko regulējumu kā šī sprieduma 65. punktā minētais, kā arī valsts tiesām. Tomēr, ņemot vērā it īpaši šī sprieduma 66. punktā minētās *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) judikatūras attīstību, pamatlietas atrisināšanai esot jānoskaidro SPM un uz tā pamata pieņemto ziņojumu raksturs un tiesiskās sekas.
- 69 Turklāt iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Savienības tiesību principi, it īpaši tiesiskuma, lojālas sadarbības un tiesnešu neatkarības principi, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds pastāv attiecībā uz TNIN. Proti, TNIN varētu tikt ļaunprātīgi izmantota, lai liegtu specializētajām prokuratūrām izskatīt atsevišķas jutīgas lietas korupcijas apkarošanas jomā un tādējādi kavētu korupcijas apkarošanas efektivitāti.
- 70 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?
 - 2) Vai ar [Lēmumu 2006/928] izveidotā [SPM] saturs, būtība un darbība laikā ietilpst [Pievienošanās līguma] piemērošanas jomā? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijai ir saistošas?
 - 3) Vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Rumānijas pienākums ievērot saistībā ar [SPM], kas ir izveidots ar [Lēmumu 2006/928], sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības atbilst dalībvalsts pienākumam ievērot tiesiskuma principus?
 - 4) Vai LES 2. pantam, un it īpaši pienākumam ievērot tiesiskuma vērtību, ir pretrunā tādi tiesību akti, saskaņā ar kuriem [Augstajai kasācijas tiesai piesaistītajā prokuratūrā] izveido un organizē [TNIN], ņemot vērā iespēju izdarīt netiešu spiedienu uz tiesnešiem?
 - 5) Vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un [Hartas] 47. pantā nostiprinātais tiesnešu neatkarības princips, kā tas ir interpretēts Tiesas judikatūrā (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117), neatļauj [Augstajai kasācijas tiesai piesaistītajā prokuratūrā] izveidot [TNIN], ņemot vērā noteikumus par minētās nodaļas prokuroru iecelšanu/atsaukšanu, noteikumus par amata pienākumu pildīšanu minētajā nodaļā, kā arī veidu, kādā tiek noteikta kompetence saistībā ar ierobežotu amata vietu skaitu šajā nodaļā?”
- 71 Ar 2020. gada 15. jūnija vēstuli, kas Tiesā tika saņemta 2020. gada 1. jūlijā, *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) informēja Tiesu, ka ar 2019. gada 10. jūnija rīkojumu *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) pēc Augstākās tieslietu padomes lūguma ir nodevusi pamatlietu *Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Julijas apelācijas tiesa, Rumānija). Šajā vēstulē tika precizēts, ka *Curtea de Apel Pitești* veiktās procesuālās darbības tiek saglabātas spēkā.

Lieta C-195/19

- 72 PJ iesniedza *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) sūdzību par QK, kas attiecas uz dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Šīs sūdzības pamatojumam PJ apgalvoja, ka QK, pildot tiesneša pienākumus, ir izdarījis šo noziedzīgo nodarījumu, kā nepamatotu noraidot prasību par nodokļu strīdu ar publisko finanšu administrāciju, neievērojot savu juridisko pienākumu pamatot pieņemto lēmumu 30 dienu laikā no tā pieņemšanas. PJ arī apgalvoja, ka pamatojuma trūkums ir viņam liedzis izmantot tiesību aizsardzības līdzekļus pret šo lēmumu.
- 73 Vispirms ar 2018. gada 28. septembra rīkojumu nolemjot sākt kriminālvajāšanu pret QK, prokurors, kurš bija atbildīgs par sūdzības izskatīšanu, ar 2018. gada 1. oktobra rīkojumu galu galā izbeidza lietu, pamatojoties uz to, ka apgalvotā dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana nav tikusi pierādīta.
- 74 2018. gada 18. oktobrī PJ šo rīkojumu pārsūdzēja.
- 75 *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) piesaistītā prokuratūra saskaņā ar apvienotajiem grozītā Likuma Nr. 304/2004 88.¹ panta un Likuma Nr. 207/2018 III panta noteikumiem 2018. gada 24. oktobrī nodeva attiecīgo sūdzību TNIN, jo šī sūdzība skāra personu, kurai ir tiesneša statuss.
- 76 Tā kā šīs nodaļas vadītāja vietnieks noraidīja sūdzību kā nepamatotu, PJ cēla prasību *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa).
- 77 Iesniedzējtiesa precizē – ja tā apmierinātu PJ prasību, tai būtu jānodod lieta atpakaļ TNIN, tādējādi rodoties jautājums, vai valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tika izveidota šī nodaļa, atbilst Savienības tiesībām. Noraidošas atbildes uz šo jautājumu gadījumā būtu jākonstatē visu TNIN pamatlietā pieņemto aktu spēkā neesamība. Tiesas interpretācija būtu jāņem vērā, arī nosakot to prokuratūras vienību, kuras kompetencē turpmāk būs lemt par PJ sūdzību.
- 78 Šajā kontekstā, ņemot vērā 2018. gada novembra SPM ziņojumā ietvertos secinājumus, esot jānoskaidro SPM tiesiskās sekas, jo gadījumā, ja šis mehānisms Rumānijai būtu saistošs, valsts tiesību normu par TNIN izveidošanu piemērošana būtu jāaptur. Vispārīgāk un neatkarīgi no minētā mehānisma saistošā rakstura rodoties jautājums, vai LESD 67. panta 1. punktam un LES 2. panta pirmajam teikumam un 9. panta pirmajam teikumam ir pretrunā tādas nodaļas kā TNIN izveide, kuras ekskluzīvā kompetencē ir izmeklēt visu veidu noziedzīgus nodarījumus, kurus ir izdarījuši prokurori vai tiesneši. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka tā pilnībā piekrīt šī sprieduma 49. punktā minētajā Venēcijas komisijas atzinumā ietvertajam vērtējumam.
- 79 Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka, ņemot vērā šī sprieduma 51. punktā minēto *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) judikatūru, pastāv nopietns risks, ka Tiesas atbildēm uz šiem jautājumiem valsts tiesībās nebūs iedarbības.
- 80 Šādos apstākļos *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Rumānijai ir saistošs ar [Lēmumu 2006/928] izveidotais [SPM] un saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības?
- 2) Vai LESD 67. panta 1. punktam, kā arī LES 2. panta pirmajam teikumam un 9. panta pirmajam teikumam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar ko izveido prokuratūras nodaļu, kurai ir ekskluzīva kompetence izmeklēt visu veidu noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši tiesneši vai prokurori?

- 3) Vai Savienības tiesību pārākuma principam, kā tas nostiprināts 1964. gada 15. jūlija spriedumā *Costa* (6/64, EU:C:1964:66) un vēlāk izstrādātajā Tiesas pastāvīgajā judikatūrā, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko tādai politiskai tiesu iestādei kā *Curtea Constituțională* [(Konstitucionālā tiesa)] ir atļauts pārkāpt iepriekš minēto principu, pieņemot nepārsūdzamus nolēmumus?"

Lieta C-291/19

- 81 2015. gada decembrī un 2016. gada februārī SO iesniedza sūdzību par vairākiem prokuroriem un tiesnešiem par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un dalību noziedzīgā organizācijā. Šīs sūdzības tika reģistrētas nodaļā cīņai pret noziedzīgiem nodarījumiem, kuri ir pielīdzināmi korupcijas nodarījumiem, ko izskata *Direcția Națională Anticorupție (DNA)* (Valsts korupcijas apkarošanas direkcija, Rumānija), kura ir pakļauta *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) prokuratūrai.
- 82 Ar 2017. gada 8. septembra rīkojumu kompetentais šīs nodaļas prokurors uzdeva pārtraukt minēto sūdzību izskatīšanu. Ar šīs nodaļas virsprokurora 2017. gada 20. oktobra rīkojumu par minēto rīkojumu iesniegtā sūdzība tika noraidīta.
- 83 SO pārsūdzēja šos rīkojumus *Curtea de Apel Constanța* (Konstancas apelācijas tiesa, Rumānija). Tā kā minētā tiesa atzina, ka tai nav kompetences, apelācijas sūdzība tika nodota *Curtea de Apel Brașov* (Brașovas apelācijas tiesa, Rumānija).
- 84 Šajā tiesvedībā prokuratūru sākotnēji pārstāvēja *DNA* Brașovas teritoriālā dienesta prokurors. No 2019. gada 1. marta, ņemot vērā tiesību aktu grozījumus, kas tika veikti saistībā ar kompetenci tiesu sistēmā izdarīto noziedzīgo nodarījumu jomā, prokuratūras pārstāvību nodrošināja *Curtea de Apel Brașov* (Brașovas apelācijas tiesa) piesaistītās prokuratūras prokurors.
- 85 Minētā tiesa precizē, ka pamatlietas turpināšana gan kriminālprocesa stadijā, gan tiesvedības stadijā nozīmē TNIN prokuroru līdzdalību, jo, ja tā uzskatītu, ka SO iesniegtā apelācijas sūdzība ir pamatota, tai būtu jānodod lieta atpakaļ šai nodaļai kriminālvajāšanas veikšanai. Tādējādi minētās tiesas ieskatā ir jāizvērtē, vai valsts tiesību normas, ar kurām tika izveidota TNIN, ir saderīgas ar Savienības tiesību normām.
- 86 Šajā ziņā iesniedzējtiesa vispirms jautā par Lēmuma 2006/928 un ar to izveidotā SPM juridisko tvērumu. Turklāt tā norāda, ka 2017. gada janvāra un 2018. gada novembra SPM ziņojumos, kā arī citos ziņojumos un atzinumos, uz kuriem tajos ir ietverta atsauce, ir pausta būtiska kritika saistībā ar TNIN izveidi. Tādējādi, ja SPM būtu saistošs raksturs attiecībā uz Rumāniju, iesniedzējtiesai būtu jākonstatē, ka to valsts tiesību normu piemērošana, ar kurām tika izveidota šī nodaļa, tiek apturēta vai ir jāaptur.
- 87 Turpinājumā un katrā ziņā iesniedzējtiesa jautā, vai TNIN izveide atbilst Savienības tiesību sistēmas pamatā esošajiem principiem, tādiem kā tiesiskuma, lojālas sadarbības un tiesnešu neatkarības principi. Saistībā ar šo pēdējo minēto aspektu tā uzsver – tā kā kriminālprocesa sākšana pret tiesnesi var izraisīt viņa atstādināšanu no amata, TNIN pastāvēšana, ņemot vērā tās organizāciju un darbību, varētu tikt uztverta kā spiediena elements, kas var ietekmēt tiesnešu neatkarību.
- 88 Turklāt virsprokurora, kā arī četrpadsmit citu TNIN prokuroru iecelšanas kārtība nesniedz pietiekamas garantijas saistībā ar objektivitātes prasību, un tas varētu ietekmēt TNIN darbības veikšanu. Šajā ziņā, ņemot vērā jaunākos grozījumus, kas Likumā Nr. 304/2004 izdarīti ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 7/2019, TNIN praktiski vairs neesot ģenerālprokurora pakļautībā.

89 Iesniedzējtiesa piebilst, ka, lai gan TNIN sastāvā ir tikai piecpadsmit prokurori, tai ir ekskluzīva kompetence tās kriminālvajāšanas jomā, kura ir sākta ne tikai pret tiesnešiem un prokuroriem, bet arī pret ikvienu citu personu lietās, kurās ir apsūdzēts tiesnesis vai prokurors, un tas veido ievērojamu skaitu tādu lietu, kuru izskatīšanai ir vajadzīga minimāla izmeklēšana. Līdz TNIN izveidei sūdzības, saistībā ar kurām var tikt veikta šāda kriminālvajāšana, esot izskatījuši vairāk nekā 150 prokurori no vairākiem prokuratūras atzariem, kā, piemēram, dažādām apelācijas tiesām piesaistītām prokuratūrām, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa), *DNA* un *Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT)* (Organizētās noziedzības un terorisma noziegumu izmeklēšanas direkcija, Rumānija) piesaistītajām prokuratūrām. Līdz ar to būtu jānoskaidro, vai TNIN ir iespēja pienācīgi un saprātīgā termiņā izskatīt tajā ierosinātās lietas.

90 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Brașov* (Brašovas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?”

2) Vai prasības, kas noformulētas saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos, ir saistošas Rumānijai, it īpaši (bet ne tikai) attiecībā uz nepieciešamību izdarīt grozījumus tiesību aktos, kas atbilstu [SPM] secinājumiem, ar Venēcijas komisijas un [GRECO] noformulētajiem ieteikumiem?

3) Vai [LES] 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Rumānijas pienākums ievērot saistībā ar [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības atbilst dalībvalsts pienākumam ievērot tiesiskuma principus?

4) Vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un [Hartas] 47. pantā nostiprinātais tiesnešu neatkarības princips, kā tas ir interpretēts [Tiesas] judikatūrā (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117), neatļauj *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] izveidot [TNIN], ņemot vērā noteikumus par minētās nodaļas prokuroru iecelšanu/atsaukšanu, noteikumus par amata pienākumu pildīšanu minētajā nodaļā, kā arī veidu, kādā tiek noteikta kompetence saistībā ar ierobežotu amata vietu skaitu [TNIN]?”

5) Vai [Hartas] 47. panta [otrā daļa] par tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas ietver lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, liedz *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra)] izveidot [TNIN], ņemot vērā [TNIN] veikto darbību procedūras un piekritības piešķiršanas procedūras, saistībā arniecīgo štata vietu skaitu [TNIN]?”

Lieta C-355/19

91 2019. gada 23. janvārī Rumānijas tiesnešu forums, Kustība prokurora statusa aizstāvībai un OL vērsās *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) ar prasību atcelt ģenerālprokurora 2018. gada 23. oktobra rīkojumu par TNIN organizāciju un darbību. Šajā rīkojumā, kas tika izdots, īstenojot Likumu Nr. 207/2018 un Ārkārtas rīkojumu Nr. 90/2018, ir noteikta šīs nodaļas organizācija un darbība.

92 Prasības pamatojumam prasītāji pamatlietā, atsaucoties uz šī sprieduma 49. punktā minētajiem ziņojumiem un atzinumiem, apgalvo, ka TNIN izveide, tā kā tā var kavēt korupcijas apkarošanu un ir tiesnešu un prokuroru iebiedēšanas instruments, ir pretrunā no SPM izrietošajām prasībām par tiesiskuma, lojālas sadarbības un tiesnešu neatkarības principu ievērošanu, kā arī vispārīgāk – LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas prasībām.

- 93 Vispirms atgādinot, ka *DNA* ir sasniegusi nozīmīgus rezultātus korupcijas apkarošanas jomā, prasītāji pamatlietā norāda, ka līdz ar TNIN ieviešanu šie rezultāti varētu tikt apšaubīti, jo no šā brīža visas korupcijas lietas, kurās ir apsūdzēts tiesnesis vai prokurors, tiks nodotas šai nodaļai, savukārt prokuroriem, kuri ir tās sastāvā, nav īpašas kompetences šajā jomā. Turklāt šāda lietu nodošana varētu izraisīt kompetences konfliktus ar šajā jomā specializētajām struktūrām, proti, *DNA* un *DIICOT*. Visbeidzot TNIN prokuroru skaita ierobežojums – piecpadsmit prokurori – neļaujot tai izskatīt visas sūdzības, kas katru gadu tiek reģistrētas attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem. Rumānijas likumdevējs tādējādi esot izveidojis ļoti vāji sagatavotu struktūru, ņemot vērā tai piešķirto kompetenci un tās izskatāmo lietu nozīmīgumu, un tas vājinot šīs struktūras pienācīgu darbību un funkcionālo neatkarību.
- 94 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtā tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?
 - 2) Vai ar [Lēmumu 2006/928] izveidotā [SPM] saturs, būtība un darbība laikā ietilpst [Pievienošanās līguma] piemērošanas jomā? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijai ir saistošas?
 - 3) Vai [LES] 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāievēro tiesiskuma kritēriji, kas ir paredzēti arī ziņojumos, kuri ir sagatavoti saskaņā ar [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], gadījumā, ja steidzamības kārtībā ir izveidota prokuratūras nodaļa, kas izmeklēs vienīgi tiesnešu un prokuroru izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kuri rada īpašas bažas saistībā ar cīņu pret korupciju, jo to varētu izmantot kā papildu instrumentu, lai iebiedētu tiesnešus un prokurorus un izdarītu spiedienu uz tiem?
 - 4) Vai [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāveic efektīvas tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai nepieciešamie pasākumi jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, novēršot jebkādu politiskās ietekmes risku kriminālprocesos pret tiesnešiem gadījumā, ja steidzamības kārtībā ir izveidota prokuratūras nodaļa, kas izmeklēs vienīgi tiesnešu un prokuroru izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kuri rada īpašas bažas saistībā ar cīņu pret korupciju, jo to varētu izmantot kā papildu instrumentu, lai iebiedētu tiesnešus un prokurorus un izdarītu spiedienu uz tiem?”

Lieta C-397/19

- 95 AX 2019. gada 3. janvārī cēla *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) prasību, kas tostarp ir pamatota ar Civilt kodeksa 1381. pantu, kā arī Kriminālprocesa kodeksa 9. un 539. pantu, lūdzot piespriest Rumānijas valstij samaksāt viņam zaudējumu atlīdzību par mantisko un morālo kaitējumu, kas nodarīts notiesāšanas krimināllietā un prettiesisku brīvības atņemšanas un brīvības ierobežošanas pasākumu dēļ.
- 96 Prasības pamatojumam AX norādīja, ka *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa) ar 2017. gada 13. jūnija spriedumu ir viņam piespriedusi nosacītu brīvības atņemšanas sodu uz četriem gadiem par turpinātu izvairīšanos no nodokļu samaksas, kā arī papildsodu un palīgsodu, noteikusi zaudējumu atlīdzību, kas solidāri jāsamaksā civilprasītājam, 1 642 970 Rumānijas leju (RON) (aptuveni 336 000 EUR) apmērā un uzdevusi apķīlāt visus viņam pašlaik un nākotnē piederošos kustamos un nekustamos īpašumus. Turklāt laikā no 2015. gada 21. janvāra līdz 2015. gada 21. oktobrim AX bija aizturēts, apcietināts un vēlāk viņam tika piemērots mājas arests. Pēc tam *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) konstatēja, ka viņš nav izdarījis noziedzīgo nodarījumu, par kuru bija notiesāts, un atcēla viņa mantai piemēroto apķīlāšanu.

- 97 Iesniedzējtiesas ieskatā prasība rada jautājumus par to ziņojumu statusu un tiesiskajām sekām, ko Komisija ir sagatavojusi SPM ietvaros, kā arī par to, vai Savienības primārajām tiesībām ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkoti, kas var apdraudēt tiesnešu un prokuroru neatkarību.
- 98 Attiecībā uz valsts tiesnešu neatkarību iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka tai ir jābūt nodrošinātai saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu. Tomēr, ņemot vērā zaudējumu atlīdzināšanas procedūras mehānismu, tiesību normas par to zaudējumu atlīdzināšanu, kas ir nodarīti tiesu kļūdu dēļ, var apdraudēt sacikstes principu un attiecīgā tieņeša vai prokurora tiesības uz aizstāvību, jo tiesas kļūdas esamība varētu tikt konstatēta tādā sākotnējā procedūrā kā pamatlietā aplūkotā un minētais tiesnesis vai prokurors netiktu nedz uzklausīts, nedz arī tam būtu tiesības apstrīdēt šādas kļūdas esamību tiesvedībā, kas ierosināta ar attiecībā uz to vēlāk celtu regresa prasību. Turklāt jautājums par to, vai šis tiesnesis vai prokurors šo kļūdu ir pieļāvis ļaunticīgi vai rupjas neuzmanības dēļ, esot atstāts valsts vērtēšanai, jo minētajam tiesnesim vai prokuroram ir tikai ierobežota iespēja iebilst pret valsts vai Tiesu inspekcijas iebildumiem, kas tostarp varētu apdraudēt tiesu varas neatkarības principu, kurš ir viens no tiesiskuma pamatiem.
- 99 Šādos apstākļos *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], ir uzskatāms par Eiropas Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu LESD 267. panta izpratnē, kura interpretāciju var lūgt [Tiesai]?
 - 2) Vai [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], ir uzskatāms par [Līguma par pievienošanos] neatņemamu sastāvdaļu un ir interpretējams un piemērojams saskaņā ar minētā Līguma normām? Vai saistībā ar minēto mehānismu sagatavotajos ziņojumos formulētās prasības Rumānijas valstij ir saistošas, un – apstipriņošas atbildes gadījumā – vai valsts tiesai, kurai savas jurisdikcijas ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums garantēt minēto normu piemērošanu, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērojot valsts tiesību normas, kuras ir pretrunā minētajām prasībām?
 - 3) Vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Rumānijas pienākums ievērot saistībā ar [SPM], kas izveidots ar [Lēmumu 2006/928], sagatavotajos ziņojumos noteiktās prasības atbilst dalībvalsts pienākumam ievērot tiesiskuma principus?
 - 4) Vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, it īpaši pienākums ievērot tiesiskuma vērtību, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā [grozītā Likuma Nr. 303/2004] 96. panta 3. punkta a) apakšpunkts, kurā jēdziens “tiesas kļūda” lakoniski un abstrakti ir definēts kā procesuālo aktu izpilde, acīmredzami pārkāpjot materiāltiesiskās vai procesuālās tiesību normas, nenorādot pārkāpto tiesību normu raksturu, minēto tiesību normu *ratione materiae* un *ratione temporis* piemērošanas jomu tiesvedībā, tiesību normu pārkāpuma konstatējuma veidus, terminus un procedūras vai iestādi, kurai ir kompetence konstatēt minēto tiesību normu pārkāpumu, tādējādi izraisot iespēju izdarīt netiešu spiedienu uz tiesnešiem un prokuroriem?
 - 5) Vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, it īpaši pienākums ievērot tiesiskuma vērtību, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā [grozītā Likuma Nr. 303/2004] 96. panta 3. punkta b) apakšpunkts, kurā jēdziens “tiesas kļūda” ir definēts kā tāda galīga sprieduma pasludināšana, kas ir acīmredzamā pretrunā tiesību aktiem vai ir pretstatā faktiskajai situācijai, kura izriet no tiesvedībā iegūtajiem pierādījumiem, nenorādot minētās pretrunas konstatēšanas procedūru un precīzi nedefinējot šis tiesas nolēmuma pretrunas nozīmi saistībā ar piemērojamām tiesību normām un faktisko situāciju, kas izraisa iespēju bloķēt tiesu varas pārstāvju (tiesneši un prokurori) veikto tiesību aktu un pierādījumu interpretācijas darbību?

- 6) Vai LES 2. pants, skatot to kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, it īpaši pienākums ievērot tiesiskuma vērtību, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā [grozītā Likuma Nr. 303/2004] 96. panta 3. punkts, saskaņā ar kuru tiesu varas pārstāvja (tiesnesis vai prokurors) civiltiesiskā atbildība pret valsti tiek atzīta, vienīgi pamatojoties uz valsts vērtējumu un, iespējams, [Tiesu] inspekcijas konsultatīvo atzinumu par tiesneša vai prokurora tīšu nolūku vai rupju neuzmanību, pieļaujot materiāltiesisku kļūdu, neparedzot tiesneša vai prokurora iespēju pilnībā izmantot savas tiesības uz aizstāvību, tādējādi radot iespēju patvaļīgi uzsākt un pabeigt tiesneša vai prokurora mantiskās atbildības pret valsti atzīšanas procedūru?
- 7) Vai LES 2. pants, it īpaši pienākums ievērot tiesiskuma vērtību, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā [Kriminālprocesa kodeksa] 539. panta 2. punkta teikuma pēdējā daļa, to skatot kopā ar 541. panta 2. un 3. punktu, kas *sine die* [uz nenoteiktu laiku] un netiešā veidā piešķir atbildētājam ārkārtas *sui generis* pārsūdzības līdzekli galīgajam tiesas nolēmumam par apcietinājuma likumību gadījumā, ja apsūdzētā persona tiek attaisnota, pārsūdzības līdzekli, kas tiek izskatīts vienīgi civillietu tiesā, ja apcietinājuma pirmstiesas procesā pretlikumība nav konstatēta ar krimināllietu tiesas spriedumu, pārkāpjot tiesību normu paredzamības un pieejamības, tiesas specializācijas un tiesiskās drošības principus?"

Par tiesvedību Tiesā

- 100 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 21. marta lēmumu lietas C-83/19, C-127/19 un C-195/19 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2020. gada 27. novembra lēmumu lietas C-291/19, C-355/19 un C-397/19 tika apvienotas ar iepriekš minētajām lietām sprieduma taisīšanai.
- 101 Iesniedzējtiesas lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-355/19 un C-397/19 lūdza Tiesu izskatīt šajās lietās iesniegtos lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu paātrinātā tiesvedībā atbilstoši Tiesas Reglamenta 105. pantam. Šo lūgumu pamatojumam šīs tiesas norādīja, ka tiesiskuma prasību nolūkos pamatlietas ir jāizspriež īsos termiņos.
- 102 Reglamenta 105. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Tiesas priekšsēdētājs pēc iesniedzējtiesas lūguma vai izņēmuma kārtā pēc savas ierosmes, uzklusījis tiesnesi referentu un ģenerālvokātu, var nolemt lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja lietas apstākļi prasa to izskatīt īsā termiņā, piemērot paātrinātu tiesvedību.
- 103 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šāda paātrinātā tiesvedība ir procesuāls instruments, kas ir paredzēts ārkārtas situācijas risināšanai. Turklāt no Tiesas judikatūras arī izriet, ka paātrinātā tiesvedība var netikt piemērota, ja lietā radušos juridisko problēmu jutīgā un sarežģītā rakstura dēļ ir grūti piemērot šādu tiesvedību, tostarp tad, ja nešķiet, ka būtu piemēroti saīsināt tiesvedības rakstveida daļu Tiesā (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 48. un 49. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 104 Šajā lietā, uzklusījis tiesnesi referentu un ģenerālvokātu, Tiesas priekšsēdētājs ar 2019. gada 21. marta lēmumu (lietas C-83/19, C-127/19 un C-195/19), 2019. gada 26. jūnija lēmumu (lieta C-397/19) un 2019. gada 27. jūnija lēmumu (lieta C-355/19) nolēma noraidīt šī sprieduma 101. punktā minētos iesniedzējtiesu lūgumus.
- 105 Proti, lai gan uzdotie jautājumi, kas skar Savienības tiesību pamatnoteikumus, *a priori* var būt īpaši svarīgi Savienības tiesu sistēmas pareizas darbības nodrošināšanā, kurā valsts tiesu neatkarībai ir būtiska nozīme (šajā nozīmē skat. Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2018. gada 11. decembris, *Uniparts*, C-668/18, nav publicēts, EU:C:2018:1003, 12. punkts), ņemot vērā šo jautājumu, kuri ir radušies saistībā ar plašo reformu, kas Rumānijā ir veikta tiesu sistēmas un cīņas pret korupciju jomā, jutīgo un sarežģīto raksturu, paātrinātās tiesvedības piemērošana ir grūti iedomājama.

- 106 Tomēr, ņemot vērā uzdoto jautājumu raksturu, Tiesas priekšsēdētājs ar 2019. gada 18. septembra lēmumu visām šī sprieduma 100. punktā minētajām lietām noteica prioritāru izskatīšanu saskaņā ar Reglamenta 53. panta 3. punktu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

- 107 Polijas un Rumānijas valdības uzskata, ka Tiesas kompetencē nav atbildēt uz dažiem iesniedzējtiesu uzdotajiem jautājumiem.
- 108 Polijas valdība, kas ir iesniegusi apsvērumus tikai par lietā C-83/19 uzdoto trešo jautājumu, lietā C-127/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-195/19 uzdoto otro jautājumu, lietā C-291/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-355/19 uzdoto ceturto jautājumu un lietā C-397/19 uzdoto ceturto līdz sesto jautājumu, apstrīd Tiesas kompetenci atbildēt uz šiem jautājumiem. Proti, iesniedzējtiesu izvirzītie jautājumi par Rumānijas tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām attiecoties, pirmkārt, uz tieslietu organizāciju, it īpaši uz Tiesu inspekcijas locekļu iecelšanas amatā procedūru un prokuratūras iekšējo organizāciju, un, otrkārt, uz sistēmu valsts atbildībai par zaudējumiem, ko tiesneši valsts tiesību pārkāpuma dēļ ir radījuši privātpersonām. Abas šīs jomas ietilpstot dalībvalstu ekskluzīvā kompetencē, un līdz ar to tās esot izslēgtas no Savienības tiesību piemērošanas jomas.
- 109 Rumānijas valdība savukārt apgalvo, ka Tiesas kompetencē nav atbildēt uz lietā C-83/19 uzdoto ceturto jautājumu, lietā C-127/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-195/19 uzdoto otro jautājumu, lietā C-291/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-355/19 uzdoto trešo un ceturto jautājumu, kā arī uz lietā C-397/19 uzdoto trešo līdz sesto jautājumu, ciktāl šie jautājumi attiecas uz LES 2. panta un 4. panta 3. punkta, LESD 67. panta, kā arī Hartas 47. panta interpretāciju. Lai gan šīm tiesību normām, lai tās būtu piemērojamas pamatlietās, esot nepieciešams, lai Rumānija būtu ieviesusi Savienības tiesības, neesot neviena Savienības tiesību akta, ar kuru tiktu reglamentēti pamatlietā aplūkoti pasākumi. Ņemot vērā judikatūru, kas izriet no 2018. gada 27. februāra sprieduma *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), vienīgi LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai varētu būt nozīme attiecībā uz iesniedzējtiesu izvirzītajiem jautājumiem. Katrā ziņā šie jautājumi esot saistīti ar tieslietu organizāciju, kas neietilpstot Savienības kompetencē.
- 110 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Savienības tiesības, neatkarīgi no tā, vai runa ir par primāro tiesību normām, šajā gadījumā – LES 2. pantu, 4. panta 3. punktu, 9. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, LESD 67. pantu, kā arī Hartas 47. pantu, vai atvasināto tiesību normām, proti, Lēmumu 2006/928.
- 111 Turklāt Polijas un Rumānijas valdību argumentācija par Savienības kompetences neesamību saistībā ar tieslietu organizāciju un valsts atbildību tiesas kļūdu gadījumā patiesībā attiecas uz to Savienības primāro tiesību normu tvērumu, ar kurām ir saistīti uzdotie jautājumi, un līdz ar to uz interpretāciju, kas acīmredzami ietilpst Tiesas kompetencē saskaņā ar LESD 267. pantu. Šajā ziņā Tiesa ir jau nospriedusi, ka, lai gan tieslietu organizācija dalībvalstīs ir šo dalībvalstu kompetencē, tām, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 68. un 69. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Šis pienākums ir attiecināms arī uz dalībvalstu finansiālo atbildību un tiesnešu personisko atbildību tiesas kļūdas gadījumā, par ko ir runa lietā C-397/19.
- 112 Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesas kompetencē ir atbildēt uz šajās lietās uzdotajiem jautājumiem, tostarp uz šī sprieduma 108. un 109. punktā minētajiem jautājumiem.

Par iespējamu tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas un pieņemamību

Lieta C-83/19

- 113 Tiesu inspekcija un Rumānijas valdība apgalvo, ka lietā C-83/19 iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams, jo starp uzdotajiem jautājumiem un pamatlietu nav saiknes. It īpaši šajā lietā lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai neesot tiešas ietekmes uz šīs lietas iznākumu, jo tā ir jāizskata, pamatojoties vienīgi uz valsts tiesībām.
- 114 Komisija rakstveida apsvērumos savukārt ir norādījusi, ka uzdotie jautājumi, šķiet, ir zaudējuši nozīmi pamatlietā, jo Augstākās tieslietu padomes plēnums 2019. gada 15. maijā un tāpat jau pēc vērsšanās Tiesā esot iecēlis *L. Netejoru* Tiesu inspekcijas galvenā inspektora amatā uz jaunu trīs gadu pilnvaru termiņu, pamatojoties uz Likumu Nr. 317/2004. Tā kā ar šo iecelšanu amatā tika izbeigta izpildvaras ieviešanas tiesu varas neatkarībā, kas izrietēja no Ārkārtas rīkojuma Nr. 77/2018, *L. Netejoru* turpmāk varēs pierādīt savu Tiesu inspekcijas pārstāvja statusu, līdz ar to jautājumi par Savienības tiesību interpretāciju principā vairs nerodas un Tiesai tādējādi vairs neesot jālemj par tiem. Tiesas sēdē Komisija precizēja, ka atbilstoši valsts tiesību normām tiesvedības laikā varēja būt tikuši novērsti tādi procesuālo noteikumu pārkāpumi kā tie, uz kuriem ir atsaucies prasītājs pamatlietā, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 115 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātās sadarbības starp Tiesu un valstu tiesām ietvaros tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj (spriedums, 2020. gada 24. novembris, *Openbaar Ministerie* (Dokumentu viltošana), C-510/19, EU:C:2020:953, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 116 No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām ir attiecināms atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2020. gada 24. novembris, *Openbaar Ministerie* (Dokumentu viltošana), C-510/19, EU:C:2020:953, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 117 It īpaši, kā izriet no paša LESD 267. panta formulējuma, lūgtajam prejudiciālajam nolēmumam ir jābūt "vajadzīgam", lai iesniedzējtiesa varētu "sniegt spriedumu" lietā, kuru tā izskata. Tādējādi prejudiciālā nolēmuma procedūras priekšnoteikums tostarp ir strīda faktiskā izskatīšana valsts tiesās, kā ietvaros tām ir jāpieņem nolēmums, kurā var tikt ņemts vērā prejudiciālais spriedums (spriedums, 2020. gada 24. novembris, *Openbaar Ministerie* (Dokumentu viltošana), C-510/19, EU:C:2020:953, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 118 Šajā lietā no iesniedzējtiesas nolēmuma nepārprotami izriet, ka valsts tiesa uzskata, ka prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai tā varētu *in limine litis* lemt par Rumānijas tiesnešu foruma izvirzīto procesuālo iebildi par to, ka *L. Netejoru*, kurš ir parakstījis iebildumu rakstu, nav pierādījis savu Tiesu inspekcijas pārstāvja statusu. Šī tiesa būtībā ir norādījusi, ka tai, it īpaši saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 248. panta 1. punktu, vispirms ir jālemj par šo iebildi, jo, ja tā tiktu apmierināta, minētais iebildumu raksts, kā arī pierādījumi un iebildumi, uz kuriem ir atsaukusies Tiesu inspekcija, būtu jāizslēdz no lietas materiāliem.
- 119 No tā izriet, ka lūgtā Savienības tiesību interpretācija ir objektīvi vajadzīga nolēmumam, kas iesniedzējtiesai ir jāpieņem.

- 120 Turklāt, kā secinājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 95. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, šī interpretācija joprojām ir vajadzīga, lai gan Augstākā tieslietu padome pa šo laiku ir iecēlusi *L. Netejoru* Tiesu inspekcijas galvenā inspektora amatā. Pirmkārt, nekas Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos neliecina par to, ka būtu zudis pamatlietā izvirzītās procesuālās iebildes vai pašas pamatlietas priekšmets. Otrkārt, saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesībām, kā tās ir izklāstījuši iesniedzējtiesa, attiecīgās personas spēja juridiski pārstāvēt Tiesu inspekciju ir jānovērtē iebildumu raksta iesniegšanas datumā, tomēr minētā iecelšana amatā notika pēc šī datuma. Šādos apstākļos Komisijas šaubas par to, vai šīs vēlākās iecelšanas amatā dēļ joprojām pastāv uzdots jautājumu atbilstība, nevar atspēkot atbilstības prezumpciju, kas piemīt minētajiem jautājumiem, un līdz ar to nevar arī izraisīt to, ka par šiem jautājumiem nav jālemj.
- 121 No iepriekš minētā izriet, ka lietā C-83/19 iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams un par to ir jālemj.

Lietas C-127/19 un C-355/19

- 122 Augstākā tieslietu padome apgalvo, ka lietā C-127/19 iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams, it īpaši tādēļ, ka Lēmums 2006/928 nav Savienības leģislatīvs akts, kurš Rumānijai ir saistošs un kuru Tiesa var interpretēt saskaņā ar LESD 267. pantu. Katrā ziņā šajā lietā uzdotie jautājumi attiecoties nevis uz Savienības tiesību normas vienveidīgu piemērošanu, bet gan uz šajos jautājumos minēto šo tiesību normu piemērojamību pamatlietā, un, šādi formulēti, tie nevarot būt lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets.
- 123 Rumānijas valdība savukārt uzskata, ka lietā C-127/19 uzdotais pirmais līdz trešais jautājums un visi lietā C-355/19 uzdotie jautājumi ir nepieņemami, jo iesniedzējtiesas nav pierādījušas saikni starp šiem jautājumiem un pamatlietām. Tādējādi lūgtajai interpretācijai neesot saistības ar šo lietu faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu.
- 124 Pirmkārt, ir jānorāda, ka šī sprieduma 122. punktā izklāstītie Augstākās tieslietu padomes apsvērumi par Lēmuma 2006/928 raksturu un sekām, kā arī šī lēmuma piemērojamību pamatlietas kontekstā patiesībā attiecas uz lietā C-127/19 uzdots jautājumu izskatīšanu pēc būtības, nevis uz šo jautājumu pieņemamību.
- 125 Otrkārt, runājot par Rumānijas valdības iebildumiem, pietiek norādīt, ka pamatlietas lietās C-127/19 un C-355/19 ir attiecīgi par divu tādu Augstākās tieslietu padomes lēmumu un ģenerālprokurora rīkojuma tiesiskumu, ar ko ir īstenoti daži no Likuma Nr. 207/2018 izrietošie grozījumi, kuru saderība ar Savienības tiesībām, it īpaši ar Lēmumu 2006/928, LES 2. pantu, 4. panta 3. punktu, 19. panta 1. punkta otro daļu, kā arī Hartas 47. pantu, ir apstrīdēta iesniedzējtiesās. Tādējādi, ņemot vērā norādes, ko šajā ziņā ir sniegušas minētās tiesas, nevar uzskatīt, ka šajās lietās uzdotajiem jautājumiem acīmredzami nav nekāda sakara ar pamatlietu faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu.
- 126 Šādos apstākļos lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu lietās C-127/19 un C-355/19 ir pieņemami.

Lietas C-195/19 un C-291/19

- 127 Rumānijas valdība apgalvo, ka lietās C-195/19 un C-291/19 uzdotie jautājumi ir nepieņemami, jo iesniedzējtiesas neesot pierādījušas, ka starp uzdotajiem jautājumiem un pamatlietām pastāv saikne. Runājot it īpaši par atsauci uz LES 9. panta pirmo teikumu un LESD 67. panta 1. punktu, kas ir ietverta lietā C-195/19 uzdotajā otrajā jautājumā, Rumānijas valdība norāda, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav neviena elementa, kas izskaidrotu, kādā veidā šīm tiesību normām būtu kāda saistība ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem. Attiecībā uz šajā pašā lietā uzdots trešo jautājumu

tā piebilst, ka šis jautājums – it īpaši atsaucies uz *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) judikatūru un tās sekām – ir formulēts pārāk vispārīgi un tam nav nekādas saistības ar šī strīda faktiskajiem apstākļiem.

- 128 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pamatlietās aplūkotās tiesvedības lietās C-195/19 un C-291/19 par tiesnešu un prokuroru saukšanu pie kriminālatbildības ir saistītas ar TNIN prokuroru piedalīšanos. Ņemot vērā šī sprieduma 49. punktā minētos ziņojumus un atzinumus, iesniedzējtiesām ir šaubas par tiesiskā regulējuma par TNIN izveidošanu saderību ar prejudiciālajos jautājumos minētajām Savienības tiesību normām. Turklāt no šo tiesu sniegtajām norādēm izriet, ka tām vispirms ir jālemj par šo jautājumu, pirms tās var lemt par tajās celtajām prasībām.
- 129 Tādējādi nevar uzskatīt, ka uzdotajiem jautājumiem, ciktāl tie attiecas uz Lēmumu 2006/928, LES 2. pantu, 4. panta 3. punktu un 19. panta 1. punkta otro daļu, kā arī Hartas 47. pantu, nav saistības ar pamatlietu faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu vai ka tie attiektos uz hipotētisku problēmu.
- 130 Savukārt, runājot par atsauci uz LES 9. panta pirmo teikumu un LESD 67. panta 1. punktu, kas ir ietverta lietā C-195/19 uzdotajā otrajā jautājumā, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav ietverts neviens elements, kas ļautu saprast, kā šo tiesību normu interpretācija varētu būt noderīga iesniedzējtiesai pamatlietas izspriešanai. Šādos apstākļos šis otrais jautājums ir nepieņemams, ciktāl tas attiecas uz LES 9. panta pirmo teikumu un LESD 67. panta 1. punktu.
- 131 Saistībā ar lietā C-195/19 uzdotā trešā jautājuma pieņemamību ir jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu iedibinātās sadarbības procedūras starp valstu tiesām un Tiesu ietvaros tai ir jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas ļautu tai izlemt tās izskatīšanā esošo lietu. Šajā nolūkā Tiesai vajadzības gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotie jautājumi (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 179. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Līdz ar to tas, ka, formāli raugoties, attiecīgā jautājuma formulējums ir vispārīgs, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā ir vai nav uz tiem atsaukusies. Tālab Tiesas ziņā ir no visa valsts tiesas iesniegtās informācijas kopuma, it īpaši no iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma, izdibināt, kuriem Savienības tiesību elementiem, ņemot vērā strīda priekšmetu, ir nepieciešama interpretācija (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, *Caixabank* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 un C-259/19, EU:C:2020:578, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 132 Šajā gadījumā pietiek norādīt, ka precizējumi, kas ir ietverti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-195/19, ļauj saprast tā trešā jautājuma tvērumu, ar kuru iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesību pārākuma princips pieļauj tādu valsts konstitucionāla rakstura tiesību normu, kā to ir interpretējusi *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa), saskaņā ar kuru iesniedzējtiesai neesot pilnvaru piemērot secinājumus, kas izriet no pašlaik izskatāmajā lietā pasludinātā Tiesas sprieduma, un attiecīgā gadījumā nepiemērot pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 133 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pants piešķir valstu tiesām visplašākās iespējas vērsties Tiesā, ja tās uzskata, ka lietā, kuru tās izskata, rodas jautājumi par to Savienības tiesību normu interpretāciju, kuras nepieciešamas to izskatīšanā esošā strīda atrisināšanai (spriedums, 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 42. punkts). Tādējādi tiesai, kas nelemj pēdējā instancē, it īpaši ir jābūt iespējai brīvi uzdot Tiesai to interesējošos jautājumus, ja tā uzskata, ka augstākas instances tiesas, pat konstitucionāla līmeņa tiesas, veikts tiesību vērtējums varētu tai likt taisīt Savienības tiesībām neatbilstošu spriedumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 5. marts, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 134 Šādos apstākļos lietā C-195/19 ir pieņemams pirmais jautājums, otrais jautājums, ciktāl tas attiecas uz LES 2. pantu, un trešais jautājums. Lietā C-291/19 visi uzdotie jautājumi ir pieņemami.

Lieta C-397/19

- 135 Rumānijas valdība apgalvo, ka lietā C-397/19 uzdotie pirmie trīs jautājumi ir nepieņemami, jo tiem nav nekādas saistības ar pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, jo pamatlīetas fakti neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Šajā ziņā tā apgalvo, ka saikne starp šo lietu un SPM ir tikai netieša un tādēļ uz šiem jautājumiem sniegtā atbilde neietekmēs minētās lietas iznākumu. Saistībā ar ceturto līdz sesto jautājumu Rumānijas valdība norāda, ka šajos jautājumos minētajām Savienības tiesību normām arī nav saiknes ar pamatlīetu. It īpaši attiecībā uz sesto jautājumu šī valdība uzskata, ka tajā izvirzītā juridiskā problēma pārsniedz šīs lietas priekšmetu, jo iesniedzējtiesā ir celta finansiālās atbildības prasība pret Rumānijas valsti, nevis regresa prasība pret tiesnesi. Saistībā ar septīto jautājumu tā uzskata, ka tas ir nepieņemams, jo ar tajā ietvertajiem apgalvojumiem papildus tam, ka tie ir nepamatoti, ir izvirzīta hipotētiska interpretācijas problēma.
- 136 Komisija savukārt ir paudusi šaubas par pirmā līdz sestā jautājuma pieņemamību. Proti, lai gan ar Likumu Nr. 242/2018 veiktie grozījumi tiesnešu un prokuroru personiskās atbildības sistēmā 2018. gada novembra SPM ziņojumā un citos šī sprieduma 49. punktā minētajos ziņojumos un atzinumā tika atzīti par problemātiskiem, runājot par to atbilstību Savienības tiesībām, pamatlīetas priekšmets esot valsts atbildība par apgalvoto tiesas kļūdu, nevis šo kļūdu pieļāvušā tiesneša personiskās atbildības konstatēšana regresa prasībā. Tomēr tiesas sēdē Komisija šajā ziņā precizēja, ka šie jautājumi varētu tikt atzīti par pieņemamiem, ja tie tiktu pārformulēti tādējādi, ka to mērķis ir izvērtēt atbildības par tiesas kļūdu sistēmu kopumā, ņemot vērā starp abām attiecīgajām tiesvedībām pastāvošās procesuālās saiknes un it īpaši apstākli, ka pirmā minētā tiesvedība var ietekmēt otrās tiesvedības iznākumu, lai gan attiecīgais tiesnesis tiek uzklauts tikai šīs otrās tiesvedības posmā.
- 137 Komisija turpretī uzskata, ka septītais jautājums ir nepieņemams. Šī iestāde norāda, ka principā dalībvalstīm ir jānosaka nosacījumi, ar kādiem var celt prasību, lai kriminālprocesā apstrīdētu pirmstiesas apcietinājuma pasākuma tiesiskumu ar mērķi saņemt nodarītā kaitējuma atlīdzību, jo šis aspekts Savienības tiesībās nav reglamentēts. Turklāt iesniedzējtiesa neesot sniegusi nekādu paskaidrojumu, kas ļautu apšaubīt šajā septītajā jautājumā minēto Kriminālprocesa kodeksa 539. un 541. panta noteikumu atbilstību Savienības tiesībām.
- 138 Šajā ziņā, runājot vispirms par pirmā līdz trešā jautājuma pieņemamību, kuri skar ar Lēmumu 2006/928 ieviestā SPM raksturu un tvērumu, pietiek konstatēt, ka tiesnešu personiskās atbildības sistēma, kā to ir norādījusi Komisija, ir daļa no tiesību aktiem, kas reglamentē tieslietu organizāciju Rumānijā, un uz to ir attiecināma Savienības mēroga uzraudzība, kas tiek veikta, pamatojoties uz šo mehānismu. Tādējādi nav acīmredzami skaidrs, ka šajos jautājumos lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu.
- 139 Turpinājumā saistībā ar ceturto līdz sestā jautājuma pieņemamību ir jāatgādina, ka saskaņā ar šī sprieduma 131. punktā minēto judikatūru Tiesai no visas valsts tiesas sniegtās informācijas un tostarp no iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma attiecīgā gadījumā ir jāizdala tie Savienības tiesību elementi, kuriem, ņemot vērā lietas priekšmetu, ir nepieciešama interpretācija.
- 140 No šo jautājumu formulējuma un tajos ietvertā pamatojuma izriet, ka iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai valsts tiesību normas, kurās ir reglamentēta valsts finansiālā atbildība par zaudējumiem, kas nodarīti tiesas kļūdu dēļ, kā arī to tiesnešu personiskā atbildība, kuru veikta amata pienākumu pildīšana ir bijusi šo kļūdu pamatā, atbilst Savienības tiesībām, it īpaši tiesiskuma vērtībai un tiesnešu neatkarības principam, kas paredzēti LES 2. pantā un 19. panta 1. punkta otrajā daļā, tostarp ņemot vērā jēdziena "tiesas kļūda" vispārīgo un abstrakto definīciju un atsevišķus paredzētos procesuālos noteikumus.

- 141 Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tiesas kļūdas esamība tiek galīgi konstatēta tādā pret valsti ierosinātā tiesvedībā kā pamatlieta, kurā tiesnesis, kura amata pienākumu pildīšana ir bijusi apgalvotās tiesas kļūdas pamatā, nepiedalās. Gadījumā, ja šīs tiesvedības noslēgumā tiek konstatēta tiesas kļūdas esamība, kompetentais ministrs, kā ir norādījusi iesniedzējtiesa, var nolemt celt vai necelt regresa prasību pret attiecīgo tiesnesi, pamatojoties vienīgi uz savu vērtējumu, un tādējādi minētajam tiesnesim ir tikai ierobežotas iespējas iebilst pret valsts izvirzītajiem iebildumiem.
- 142 Ņemot vērā būtiskās un raksturīgās saiknes starp materiālajām un procesuālajām tiesību normām, kuras reglamentē valsts finansiālās atbildības sistēmu, un tiesību normām, kuras reglamentē tiesnešu personiskās atbildības sistēmu, ar ceturto līdz sesto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai šīs tiesību normas, aplūkojot tās kopumā, var apdraudēt Savienības tiesību principus jau pret valsti ierosinātās tiesvedības posmā, jo šajā tiesvedībā veiktais tiesas kļūdas konstatējums ir saistošs arī pret attiecīgo tiesnesi ierosinātajā tiesvedībā, lai gan viņš pirmajā minētajā tiesvedībā nav piedalījies.
- 143 Šādos apstākļos nav acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai, kas ir lūgta ceturtajā līdz sestajā jautājumā, nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu vai ka šajos jautājumos izvirzītajai problēmai ir hipotētisks raksturs.
- 144 Visbeidzot attiecībā uz septīto jautājuma pieņemamību ir jānorāda, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nav iespējams saprast nedz šī jautājuma precīzo tvērumu, nedz iemeslus, kuru dēļ iesniedzējtiesa ir paudusi šaubas par minētajā jautājumā norādīto valsts tiesību normu saderību ar LES 2. pantu. Tā kā Tiesas rīcībā tādējādi nav vajadzīgo elementu, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz septīto jautājumu, tas ir jāatzīst par nepieņemamu.
- 145 No tā izriet, ka, izņemot septīto jautājumu, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-397/19 ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 146 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu daļā, kurā tie ir pieņemami, ir par:
- jautājumu, vai Lēmums 2006/928 un uz šī lēmuma pamata sagatavotie Komisijas ziņojumi ir uzskatāmi par Savienības iestādes pieņemtiem tiesību aktiem, kurus Tiesa var interpretēt saskaņā ar LESD 267. pantu (pirmais jautājums lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19);
 - to, vai Lēmums 2006/928 ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā, un – apstiprinošas atbildes gadījumā – par tiesiskajām sekām, kas no tā izriet Rumānijai (pirmais jautājums lietā C-195/19, otrais jautājums lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, kā arī trešais jautājums lietās C-127/19, C-291/19 un C-397/19);
 - to, vai tiesiskais regulējums, kas reglamentē tieslietu organizāciju Rumānijā, ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā (ceturtais jautājums lietā C-83/19 un trešais jautājums lietā C-355/19);
 - Rumānijas tiesiskā regulējuma par *ad interim* iecelšanu Tiesu inspekcijas vadības amatos atbilstību Savienības tiesībām (trešais jautājums lietā C-83/19);
 - Rumānijas tiesiskā regulējuma par TNIN izveidošanu atbilstību Savienības tiesībām (ceturtais un piektais jautājums lietā C-127/19, otrais jautājums lietā C-195/19, ceturtais un piektais jautājums lietā C-291/19, kā arī trešais un ceturtais jautājums lietā C-355/19);

- Rumānijas tiesiskā regulējuma par valsts finansiālo atbildību un tiesnešu personisko atbildību tiesas kļūdas gadījumā atbilstību Savienības tiesībām (ceturtais līdz sestais jautājums lietā C-397/19);
- Savienības tiesību pārākuma principu (trešais jautājums lietā C-195/19).

Par lietās C-83/19, C-127/19, C-355/19, C-291/19 un C-397/19 uzdoto pirmo jautājumu

- 147 Ar lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 uzdoto pirmo jautājumu, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā vēlas noskaidrot, vai Lēmums 2006/928, kā arī uz šī lēmuma pamata sagatavotie Komisijas ziņojumi ir uzskatāmi par Savienības iestādes pieņemtiem tiesību aktiem, kurus Tiesa var interpretēt saskaņā ar LESD 267. pantu.
- 148 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā Tiesai ir piešķirta kompetence prejudiciālā kārtībā lemt par Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu* u.c., C-258/14, EU:C:2017:448, 30. punkts, kā arī 2018. gada 20. februāris, *Beļģija/Komisija*, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 149 Lēmums 2006/928 ir tiesību akts, kuru Savienības iestāde, proti, Komisija, ir pieņēmusi, pamatojoties uz Pievienošanās aktu, kurš ir Savienības primāro tiesību sastāvdaļa un kurš, konkrētāk, ir lēmums LESD 288. panta ceturtais daļas izpratnē. Komisijas ziņojumi Eiropas Parlamentam un Padomei, kas ir sagatavoti atbilstoši ar šo lēmumu izveidotajam SPM, arī ir uzskatāmi par Savienības iestādes pieņemtiem tiesību aktiem, kuru juridiskais pamats ir Savienības tiesības, proti, minētā lēmuma 2. pants.
- 150 No tā izriet, ka uz Lēmumu 2006/928 un uz šā lēmuma pamata sagatavotajiem Komisijas ziņojumiem var tikt attiecināta Tiesas interpretācija saskaņā ar LESD 267. pantu, un šajā ziņā nav nozīmes tam, vai šiem aktiem ir saistošas sekas.
- 151 Līdz ar to uz lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 uzdoto pirmo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka Lēmums 2006/928, kā arī uz šī lēmuma pamata sagatavotie Komisijas ziņojumi ir uzskatāmi par Savienības iestādes pieņemtiem tiesību aktiem, kurus Tiesa var interpretēt saskaņā ar LESD 267. pantu.

Par lietā C-195/19 uzdoto pirmo jautājumu, lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 uzdoto otro jautājumu, kā arī lietās C-127/19, C-291/19 un C-397/19 uzdoto trešo jautājumu

- 152 Ar lietā C-195/19 uzdoto pirmo jautājumu, lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 uzdoto otro jautājumu, kā arī lietās C-127/19, C-291/19 un C-397/19 uzdoto trešo jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā vēlas noskaidrot, vai Pievienošanās akta 2., 37. un 38. pants, skatot tos kopsakarā ar LES 2. un 49. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Lēmums 2006/928 no tā juridiskā rakstura, satura un darbības laikā aspekta ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā, un – apstiprinošas atbildes gadījumā – kādas tiesiskās sekas no tā izriet Rumānijai. It īpaši iesniedzējtiesām ir šaubas par to, vai un kādā mērā Rumānijai ir saistošas prasības un ieteikumi, kas ir ietverti uz Lēmuma 2006/928 pamata sagatavotajos Komisijas ziņojumos.

– Par Lēmuma 2006/928 juridisko raksturu, saturu un darbību laikā

- 153 Kā izriet no Lēmuma 2006/928 4. un 5. apsvēruma, šis lēmums tika pieņemts saistībā ar Rumānijas pievienošanos Savienībai, kas notika 2007. gada 1. janvārī, pamatojoties uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu.

- 154 Saskaņā ar Pievienošanās līguma 2. panta 2. punktu Pievienošanās akts, kurā ir noteikti Rumānijas pievienošanās Savienībai nosacījumi un paredzēti ar šo pievienošanos saistītie pielāgojumi Līgumos, ir šī līguma neatņemama sastāvdaļa.
- 155 Tādējādi Lēmums 2006/928 kā pasākums, kas pieņemts, pamatojoties uz Pievienošanās aktu, ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā. Apstākļi, ka šis lēmums tika pieņemts pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai, neatspēko šo secinājumu, jo šī 2005. gada 25. aprīlī parakstītā līguma 4. panta 3. punktā Savienības iestādēm ir skaidri piešķirtas pilnvaras pirms šīs pievienošanās veikt minētajā līgumā uzskaitītos pasākumus, tostarp Pievienošanās akta 37. un 38. pantā minētos pasākumus.
- 156 Pievienošanās akta 37. un 38. pantā Komisijai ir piešķirtas tiesības veikt atbilstīgus pasākumus attiecīgi, ja pastāv nenovēršams nopietnu traucējumu iekšējā tirgus darbībā risks, kas ir saistīts ar to, ka Rumānija nav izpildījusi saistības, ko tā ir uzņēmusies pievienošanās sarunās, un Rumānijas pieļauto būtisko nepilnību nopietna iespējamība saistībā ar Savienības tiesību attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu ievērošanu.
- 157 Kā secinājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 134. un 135. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Lēmums 2006/928 tika pieņemts tādēļ, ka pastāvēja tādi nenovēršami riski, kādi ir paredzēti Pievienošanās akta 37. un 38. pantā.
- 158 Proti, kā izriet no Komisijas 2006. gada 26. septembra Pārraudzības ziņojuma par Bulgārijas un Rumānijas gatavību pievienoties Eiropas Savienībai (COM(2006) 549 *final*), uz kuru ir atsauce Lēmuma 2006/928 4. apsvērumā, šī iestāde konstatēja, ka Rumānijā joprojām pastāv trūkumi, it īpaši tieslietu un cīņas pret korupciju jomās, un piedāvāja Padomei noteikt kā šis valsts pievienošanās Savienībai nosacījumu prasību par sadarbības un pārbaudes mehānisma izveidi, lai novērstu šos trūkumus. Kā izriet it īpaši no šī lēmuma 4. un 6. apsvēruma un kā ir uzsvērusi Komisija, ar minēto lēmumu tika izveidots SPM un noteikti šī paša lēmuma 1. pantā un pielikumā norādītie trūkumi, kas ir jānovērš tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju, lai tieši novērstu minētos trūkumus un nodrošinātu šai sistēmai un tiesībaizsardzības iestādēm resursus to pasākumu īstenošanai un piemērošanai, kas pieņemti, lai veicinātu iekšējā tirgus un brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbību.
- 159 Šajā ziņā, kā minēts Lēmuma 2006/928 2. un 3. apsvērumā, iekšējais tirgus un brīvības, drošības un tiesiskuma telpa ir balstīta uz savstarpēju pārliecību starp dalībvalstīm, ka visu dalībvalstu administratīvajos un tiesu lēmumos un praksē pilnībā tiek ievērots tiesiskums, jo tas visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas *inter alia* ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju.
- 160 LES 49. pantā, kurā ir paredzēts, ka jebkura Eiropas valsts var lūgt, lai to uzņem par Savienības locekli, ir precizēts, ka Savienība apvieno valstis, kuras ir brīvi un brīvprātīgi pievienojušās kopējām vērtībām, kas ir minētas LES 2. pantā, ievēro šīs vērtības un aņemas tās veicināt. It īpaši no LES 2. panta izriet, ka Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām kā tiesiskums, kas dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kurā valda tostarp taisnīgums. Šajā ziņā jānorāda, ka dalībvalstu un tostarp to tiesu iestāžu savstarpējā uzticēšanās ir balstīta uz pamatpremisi, ka dalībvalstīm ir virkne kopīgu vērtību, uz kurām pamatojoties ir dibināta Savienība, kā tas ir norādīts šajā pantā (spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 61. un 62. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 161 Tādējādi LES 2. pantā paredzēto vērtību ievērošana, kā ir uzsvērusi Komisija, kā arī Beļģijas, Dānijas un Zviedrijas valdības, ir ikvienas Eiropas valsts, kas lūdz kļūt par Savienības dalībvalsti, pievienošanās Savienībai priekšnosacījums. Tieši šajā kontekstā ar Lēmumu 2006/928 tika izveidots SPM ar mērķi nodrošināt tiesiskuma vērtības ievērošanu Rumānijā.

- 162 Turklāt LES 2. pantā nostiprināto vērtību ievērošana no dalībvalsts puses ir visu šai dalībvalstij no Līgumu piemērošanas izrietošo tiesību izmantošanas nosacījums. Tātad dalībvalsts nevar grozīt savus tiesību aktus tā, ka tiek izraisīta tiesiskuma – kas ir vērtība, kura ir konkretizēta it īpaši LES 19. pantā, – aizsardzības līmeņa pazemināšana. Tādējādi dalībvalstīm ir jā rūpējas par to, lai tiktu novērsta jebkāda tiesību aktu tieslietu organizācijas jomā kvalitātes pazemināšana no šīs vērtības viedokļa, atturoties pieņemt noteikumus, kas varētu apdraudēt tiesnešu neatkarību (spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, 63. un 64. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 163 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka tiesību akti, kurus Savienības iestādes ir pieņēmušas pirms pievienošanās un kuru vidū ir arī Lēmums 2006/928, saskaņā ar Pievienošanās akta 2. pantu ir saistoši Rumānijai kopš tās pievienošanās Savienībai dienas un saskaņā ar Pievienošanās līguma 2. panta 3. punktu paliek spēkā līdz to atcelšanai.
- 164 Konkrētāk, runājot par pamatojoties uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu veiktajiem pasākumiem, – lai gan ir taisnība, ka atbilstoši šo abu pantu pirmajai daļai Komisijai bija atļauts veikt pasākumus, uz kuriem attiecas šie panti, "laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pievienošanās", abu minēto pantu otrajā daļā tomēr bija skaidri paredzēts, ka šādi veiktie pasākumi var tikt piemēroti arī pēc minētā laikposma, kamēr nebūs izpildītas atbilstīgās saistības vai turpinās pastāvēt konstatētie trūkumi, un ka tie tiks atcelti tikai tad, kad būs izpildītas atbilstīgās saistības vai novērsts attiecīgais trūkums. Turklāt paša Lēmuma 2006/928 9. apsvērumā ir precizēts, ka šo lēmumu "atceļ, kad ir pienācīgi izpildīti visi kritēriji".
- 165 Tādējādi Lēmums 2006/928 tā juridiskā rakstura, satura un darbības laikā aspektā ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā un turpina radīt sekas tikmēr, kamēr tas nav atcelts.
- *Par Lēmuma 2006/928 un uz šī lēmuma pamata sagatavoto Komisijas ziņojumu tiesiskajām sekām*
- 166 Jāatgādina, ka LESD 288. panta ceturtajā daļā – tāpat kā iepriekš EKL 249. panta ceturtajā daļā – ir paredzēts, ka lēmums "uzliek saistības kopumā" visiem tā adresātiem.
- 167 Saskaņā ar Lēmuma 2006/928 4. pantu tā adresāti ir visas dalībvalstis, tostarp kopš tās pievienošanās dienas arī Rumānija. Līdz ar to šis lēmums kopumā ir saistošs šai dalībvalstij kopš tās pievienošanās Savienībai brīža.
- 168 Tādējādi Rumānijai ar šo lēmumu ir noteikts pienākums novērst tā pielikumā minētos trūkumus un saskaņā ar tā 1. panta pirmo daļu katru gadu ziņot Komisijai par šajā ziņā gūtajiem panākumiem.
- 169 Runājot it īpaši par minēto trūkumu novēršanu, ir jāpiebilst, ka tie, kā izriet no šī sprieduma 158.–162. punkta, ir definēti, ņemot vērā trūkumus, kurus Komisija pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai bija konstatējusi tādās jomās kā it īpaši tieslietu reformas un cīņa pret korupciju, un ka to mērķis ir nodrošināt, lai šī dalībvalsts ievērotu LES 2. pantā paredzēto tiesiskuma vērtību, kas ir visu šai dalībvalstij no Līgumu piemērošanas izrietošo tiesību izmantošanas nosacījums.
- 170 Turklāt, kā secinājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 152. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts un kā ir norādījusi arī Komisija un Beļģijas valdība, ar minētajiem trūkumiem, kas ir jānovērš, ir konkretizētas Rumānijas īpašās saistības un prasības, ko tā ir uzņēmusies, 2004. gada 14. decembrī pabeidzot pievienošanās sarunas, un kas tostarp ir ietvertas Pievienošanās akta IX pielikumā, it īpaši attiecībā uz tādām jomām kā tieslietas un cīņa pret korupciju.
- 171 Tādējādi, kā tostarp ir uzsvērusi Komisija un kā izriet no Lēmuma 2006/928 4. un 6. apsvēruma, SPM ieviešanas un novēršamo trūkumu noteikšanas mērķis bija pabeigt Rumānijas pievienošanos Savienībai, novēršot trūkumus, kurus Komisija šajās jomās bija konstatējusi pirms minētās pievienošanās.

- 172 No tā izriet, ka trūkumu novēršanas mērķi Rumānijai ir saistoši, un līdz ar to šai dalībvalstij ir īpašs pienākums sasniegt šos mērķus un pēc iespējas ātrāk veikt piemērotus pasākumus minēto mērķu sasniegšanai visīsākajos termiņos. Tāpat minētajai dalībvalstij ir jāatturas no jebkādu tādu pasākumu īstenošanas, kas varētu apdraudēt šo mērķu sasniegšanu.
- 173 Attiecībā uz Komisijas ziņojumiem, kas sagatavoti uz Lēmuma 2006/928 pamata, ir jāatgādina, ka, nosakot, vai Savienības tiesību akts rada saistošas sekas, ir jāņem vērā tā būtība un jāizvērtē tā sekas, ņemot vērā tādus objektīvus kritērijus kā šī akta saturs, vajadzības gadījumā ņemot vērā tā pieņemšanas kontekstu, kā arī izdevējas iestādes pilnvaras (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 32. punkts).
- 174 Šajā gadījumā ir tiesa, ka uz Lēmuma 2006/928 pamata sagatavotie ziņojumi saskaņā ar minētā lēmuma 2. panta pirmo daļu ir adresēti nevis Rumānijai, bet gan Parlamentam un Padomei. Turklāt, lai gan šajos ziņojumos ir ietverta Rumānijā pastāvošās situācijas analīze un ir formulētas šai dalībvalstij izvirzītās prasības, ar tajos ietvertajiem secinājumiem minētajai dalībvalstij ir adresēti "ieteikumi", pamatojoties uz šīm prasībām.
- 175 Tomēr, kā izriet no minētā lēmuma 1. un 2. panta, skatot tos kopā, šo ziņojumu nolūks ir analizēt un novērtēt Rumānijas gūtos panākumus, ievērojot trūkumu novēršanas mērķus, kuri šai dalībvalstij ir jāsasniedz. It īpaši, runājot par šajos ziņojumos ietvertajiem ieteikumiem, – tie, kā ir norādījusi arī Komisija, tika formulēti, lai tiktu īstenoti šie mērķi un lai tiktu virzītas minētās dalībvalsts šajā ziņā veiktās reformas.
- 176 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru no LES 4. panta 3. punktā nostiprinātā lojālas sadarbības principa izriet, ka dalībvalstīm ir jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai nodrošinātu Savienības tiesību piemērojamību un efektivitāti, kā arī lai novērstu šo tiesību pārkāpuma prettiesiskās sekas, un ka šāds pienākums atbilstoši savai kompetencei ir katrai attiecīgās dalībvalsts struktūrai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Slovēnija (ECB arhīvi), C-316/19, EU:C:2020:1030, 119. un 124. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 177 Šādos apstākļos, lai izpildītu Lēmuma 2006/928 pielikumā noteiktos trūkumu novēršanas mērķus, Rumānijai ir pienācīgi jāņem vērā prasības un ieteikumi, kas izklāstīti Komisijas saskaņā ar šo lēmumu sagatavotajos ziņojumos. It īpaši šī dalībvalsts nevar veikt vai saglabāt spēkā pasākumus jomās, uz kurām attiecas trūkumu novēršanas mērķi, kas varētu apdraudēt tajos paredzēto rezultātu. Gadījumā, ja Komisija šādā ziņojumā ir paudusi šaubas par valsts pasākuma saderību ar vienu no trūkumu novēršanas mērķiem, Rumānijai ir labticīgi jāsadarbjas ar šo iestādi, lai, pilnībā ievērojot šos trūkumu novēršanas mērķus un Līgumu noteikumus, pārvarētu grūtības, kas tai ir radušās minēto trūkumu novēršanas mērķu sasniegšanā.
- 178 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz lietā C-195/19 uzdoto pirmo jautājumu, lietās C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 uzdoto otro jautājumu, kā arī lietās C-127/19, C-291/19 un C-397/19 uzdoto trešo jautājumu ir jāatbild, ka Pievienošanās akta 2., 37. un 38. pants, skatot tos kopsakarā ar LES 2. un 49. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Lēmums 2006/928 tā juridiskā rakstura, satura un darbības laikā aspektā ietilpst Pievienošanās līguma piemērošanas jomā. Šis lēmums, kamēr tas nav atcelts, Rumānijai ir saistošs kopumā. Tā pielikumā ietvertos trūkumu novēršanas mērķu nolūks ir nodrošināt, lai šī dalībvalsts ievērotu LES 2. pantā paredzēto tiesiskuma vērtību, un tiem attiecībā uz šo dalībvalsti ir saistošs raksturs, tādējādi šai dalībvalstij ir jāveic atbilstīgi pasākumi šo mērķu sasniegšanai, atbilstoši LES 4. panta 3. punktā noteiktajam lojālas sadarbības principam pienācīgi ņemot vērā uz minētā lēmuma pamata sagatavotos Komisijas ziņojumus un it īpaši minētajos ziņojumos ietvertos ieteikumus.

Par lietā C-83/19 uzdoto ceturto jautājumu un lietā C-355/19 uzdoto trešo jautājumu

- 179 Ar lietā C-83/19 uzdoto ceturto jautājumu un lietā C-355/19 uzdoto trešo jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā vēlas noskaidrot, vai tāds tiesiskais regulējums, kurā ir reglamentēta tieslietu organizācija Rumānijā, kā tiesiskais regulējums par *ad interim* iecelšanu Tiesu inspekcijas vadības amatos un TNIN izveidi, ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un vai tam ir jāatbilst no LES 2. pantā paredzētās tiesiskuma vērtības izrietošajām prasībām.
- 180 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Lēmums 2006/928, kā tas izriet no tā 6. apsvēruma un īpaši plašā tā pielikumā ietvertā pirmā, trešā un ceturajā trūkumu novēršanas mērķa formulējuma un kā apstiprināts šī sprieduma 158. punktā minētajā Komisijas ziņojumā, attiecas uz tieslietu sistēmu Rumānijā kopumā, kā arī cīņu pret korupciju šajā dalībvalstī. Šajā ziņā 2007. gada 27. jūnija Ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par Rumānijas progresu, veicot papildu pasākumus pēc pievienošanās (COM(2007) 378 *final*) – kas ir šī lēmuma 2. pantā paredzētais ziņojums –, 3.1. punktā Komisija konstatēja, ka, tā kā katrs no trūkumu novēršanas mērķiem veicina neatkarīgas un objektīvas tiesu un administratīvās sistēmas ieviešanu, tie ir jāizskata nevis atsevišķi, bet kopā kā neatņemama jebkādas tieslietu sistēmas reformas, ko ir iecerēts īstenot, kā arī cīņas pret korupciju sastāvdaļa, kamēr vien šie mērķi nav sasniegti.
- 181 Šajā gadījumā, kā secinājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 178. un 250. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu, kas izriet no 2018. un 2019. gadā notikušajām reformām, tika grozīti atsevišķi tiesu likumi, kuri tika pieņemti saistībā ar sarunām par Rumānijas pievienošanos Savienībai, lai veicinātu tiesu varas neatkarību un efektivitāti, un kuri veido tieslietu sistēmas organizāciju šajā dalībvalstī reglamentējošo lēģislatīvo ietvaru.
- 182 Konkrētāk, lietā C-83/19 aplūkotais valsts tiesiskais regulējums attiecas uz *ad interim* iecelšanu vadības amatos Tiesu inspekcijā, kura ir Augstākās tieslietu padomes struktūra ar juridiskas personas statusu un kuras atbildība tieši ir Lēmuma 2006/928 pielikumā ietvertā pirmā trūkumu novēršanas mērķa priekšmets, kas vienlaikus ir gan pārskatāmākas, gan efektīvākas tiesvedības garantēšana. Šai struktūrai ir būtiska kompetence tiesu sistēmā ierosinātajās disciplinārlietās, kā arī tiesvedībās par tiesnešu un prokuroru personisko atbildību. Tās institucionālā struktūra un darbība, tāpat kā lietā C-83/19 aplūkotais tiesiskais regulējums, tika aplūkota arī Komisijas ziņojumos, kas sagatavoti saskaņā ar Lēmuma 2006/928 2. pantu, it īpaši 2010., 2011. un 2017.–2019. gadā.
- 183 Attiecīgais valsts tiesiskais regulējums lietās C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 attiecas uz TNIN izveidi un to prokuroru iecelšanas kārtību, kuriem ir jāpilda šajā nodaļā to amata pienākumi. Kā šajās lietās sniegto secinājumu 180. un 181. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, šādas nodaļas izveide ietilpst Lēmuma 2006/928 pielikumā ietvertajā pirmajā, trešajā un ceturtajā trūkumu novēršanas mērķī, kuri attiecas uz tieslietu sistēmas organizāciju un cīņu pret korupciju, un turklāt par to ir izstrādāti Komisijas ziņojumi, kas saskaņā ar šī lēmuma 2. pantu ir sagatavoti 2018. un 2019. gadā.
- 184 No tā izriet, ka šāds tiesiskais regulējums ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un, kā izriet no šī sprieduma 178. punkta, tajā ir jāievēro prasības, kas izriet no Savienības tiesībām, it īpaši no LES 2. pantā paredzētās tiesiskuma vērtības.
- 185 Tādējādi uz lietā C-83/19 uzdoto ceturto jautājumu un lietā C-355/19 uzdoto trešo jautājumu ir jāatbild, ka tāds tiesiskais regulējums, kurā ir reglamentēta tieslietu organizācija Rumānijā, kā tiesiskais regulējums, kurš attiecas uz *ad interim* iecelšanu Tiesu inspekcijas vadības amatos un tādas prokuratūras nodaļas izveidi, kura ir atbildīga par tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un tādējādi tajā ir jāievēro prasības, kas izriet no Savienības tiesībām, it īpaši no LES 2. pantā paredzētās tiesiskuma vērtības.

Par lietā C-83/19 uzdoto trešo jautājumu

- 186 Ar lietā C-83/19 uzdoto trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts valdības pieņemtu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tai ir ļauts veikt pagaidu iecelšanu tādas tiesu iestādes vadības amatos, kura ir atbildīga par disciplinārlietu izmeklēšanu un disciplinārlietu ierosināšanu pret tiesnešiem un prokuroriem, neievērojot parasto iecelšanas amatā procedūru, kas saistībā ar šādiem amatiem ir paredzēta valsts tiesībās.
- 187 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa ir uzdevusi šo jautājumu tādēļ, ka uzdevumi, kas ir uzticēti tādai tiesu iestādei kā pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā, un it īpaši to pilnvaru apjoms, kas ir šīs iestādes vadītāju rīcībā, pildot šos uzdevumus, var radīt šaubas, runājot par tiesnešu neatkarības prasību.
- 188 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LES 19. pantā, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā paredzētā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī to tiesību aizsardzību tiesā, kuras privātpersonām izriet no Savienības tiesībām (spriedumi, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50. punkts; 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 47. punkts, kā arī 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:924, 98. punkts).
- 189 Tas, ka pastāv efektīva pārbaude tiesā, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, ir tiesiskuma neatņemama sastāvdaļa (spriedumi, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 36. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 51. punkts).
- 190 Šajā ziņā un kā ir paredzēts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina privātpersonām to tiesību uz efektīvu pārbaudi tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tiesību, kuras privātpersonas gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko tādējādi ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kas tika atzīts 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. un 13. pantā, un kas pašlaik ir apstiprināts Hartas 47. pantā (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 109. un 110. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 191 No tā izriet, ka ikvienai dalībvalstij ir jānodrošina, lai attiecīgās instances, kas kā "tiesa" Savienības tiesību izpratnē ietilpst tās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilstu efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām (spriedumi, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 37. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 52. punkts).
- 192 Runājot par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērojamību *ratione materiae*, ir jāatgādina, ka šī norma darbojas "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības", neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 111. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 193 Tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais ir piemērojams tiesnešiem un prokuroriem kopumā un tātad arī vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem, kuriem šajā statusā ir jālemj par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju. Ciktāl pēdējie minētie kā

“tiesas” šajās tiesībās definētajā izpratnē ietilpst Rumānijas tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā “jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības” LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, tiem ir jānodrošina atbilstība efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām.

- 194 Jāatgādina – lai nodrošinātu, ka instances, kurām var nākties lemt par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, var nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas prasīta šajā tiesību normā, īpaši svarīga – kā tas norādīts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā kā viena no prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir minēta piekļuve “neatkarīgai” tiesai, – ir šo instanču neatkarības saglabāšana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 115. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 195 Šī prasība par tiesu neatkarību, kas ir neatraujami saistīta ar tiesas spriešanu, ietilpst to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu saturā, kurām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras privātpersonām izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopējo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma vērtības, saglabāšanai. Atbilstoši tiesiskumu raksturojošajam varas dalīšanas principam ir jānodrošina tiesu neatkarība tostarp no likumdošanas varas un izpildvaras (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 116. un 118. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 196 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbilstoši Savienības tiesībās prasītajām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, kas ļautu kļūdēt privātpersonām jebkādas pamatotas šaubas par minētās struktūras ārēju neietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz tajā izvērtējamajām interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 53. punkts un tajā minētā judikatūra; 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 117. punkts, kā arī 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 53. punkts).
- 197 Šajā ziņā ir būtiski, lai tiesneši būtu pasargāti no ārējas ietekmes vai spiediena, kas var apdraudēt viņu neatkarību. Noteikumiem, kas piemērojami tiesnešu statusam un tiesneša amata pienākumu izpildei, ir īpaši jāļauj izslēgt ne tikai jebkādu tiešu ietekmi, kas izpaužas norāžu veidā, bet arī netiešāku ietekmi, kas varētu iespaidot attiecīgo tiesnešu lēmumus, un tādējādi novērst šķietamo to neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt pašāvērtību, kāda tiesai ir jābūt privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 119. un 139. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 198 Disciplināro režīmu reglamentējošo noteikumu gadījumā neatkarības prasība saskaņā ar pastāvīgo judikatūru paredz, ka šim režīmam ir jānodrošina nepieciešamās garantijas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šāds režīms varētu tikt izmantots kā tiesu nolēmumu satūra politiskās kontroles sistēma. Šajā ziņā tādu noteikumu paredzēšana, kuros tostarp ir definēta gan rīcība, kas ir uzskatāma par disciplinārpārkāpumu, gan konkrēti piemērojami sodi, kuri paredz neatkarīgas instances iesaistīšanos saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību, un kuros ir paredzēta iespēja tiesā apstrīdēt disciplināro iestāžu lēmumus, ir būtisko garantiju kopums, lai saglabātu tiesu varas neatkarību (spriedumi, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts; 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 77. punkts, kā arī 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:924, 114. punkts).

- 199 Turklāt, kā secinājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 268. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, tā kā iespēja sākt disciplinārlietu pati par sevi var radīt spiedienu uz personām, kurām ir uzdevums spriest tiesu, ir būtiski, lai struktūra, kas ir kompetenta veikt pārbaudi un ierosināt disciplinārlietu, veicot šos uzdevumus, būtu objektīva un neatkarīga un lai tā šajā ziņā nebūtu pakļauta nekādam ārējam spiedienam.
- 200 Tādējādi un tā kā personas, kas ieņem vadības amatus šādā struktūrā, var īstenot izšķirošu ietekmi uz tās darbību, tiesību normas, kas reglamentē iecelšanas šajos amatos procedūru, kā secinājumu lietās C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 un C-355/19 269. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, ir jāizstrādā tā, lai tās nevarētu radīt nekādas pamatotas šaubas par to, ka šīs struktūras pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments, lai izdarītu politisku spiedienu uz tiesu darbību vai īstenotu šīs darbības politisko kontroli.
- 201 Galu galā tieši iesniedzējtiesai būs jālemj par šo jautājumu pēc tam, kad tā būs veikusi šim nolūkam vajadzīgos vērtējumus. Proti, ir jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu Tiesa ir pilnvarota nevis piemērot Savienības tiesību noteikumus konkrētam gadījumam, bet tikai pieņemt nolēmumu par Līgumu un Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu interpretāciju. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu ieviestās tiesu sadarbības ietvaros Tiesa, pamatojoties uz lietas materiāliem, var sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izvērtējot kādas Savienības tiesību normas sekas (spriedumi, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 132. punkts, kā arī 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 96. punkts).
- 202 Šajā ziņā ir jānorāda – tas vien, ka tādas struktūras vadītājus, kuras uzdevums ir veikt disciplinārlietu izmeklēšanu un ierosināt disciplinārlietu pret tiesnešiem un prokuroriem, amatā ieceļ dalībvalsts valdība, nevar izraisīt tādas šaubas kā šī sprieduma 200. punktā minētās.
- 203 Tas pats attiecas uz valsts tiesību normām, kurās ir paredzēts, ka šādas struktūras vadības amatā – gadījumā, ja šī amata vieta kļūst vakanta pēc attiecīgo pilnvaru termiņa beigām, – uz pagaidu laiku tiek iecelts vadītājs, kura pilnvaru termiņš ir beidzies, līdz dienai, kad minētā amata vieta tiks aizpildīta saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.
- 204 Tomēr pamatnosacījumiem un procesuālajiem noteikumiem, kas reglamentē lēmumu par šo vadītāju iecelšanu amatā pieņemšanu, ir jābūt izstrādātiem tā, lai tie atbilstu šī sprieduma 199. punktā atgādinātajām prasībām.
- 205 It īpaši valsts tiesiskais regulējums var izraisīt tādas šaubas kā šī sprieduma 200. punktā minētās, ja tā sekas ir tādas, ka ar to, kaut vai tikai uz pagaidu laiku, attiecīgās dalībvalsts valdībai tiek ļauts veikt iecelšanu struktūras, kuras uzdevums ir veikt disciplinārlietu izmeklēšanu un ierosināt disciplinārlietas pret tiesnešiem un prokuroriem, vadības amatos, neievērojot parasto valsts tiesībās paredzēto iecelšanas amatā procedūru.
- 206 Iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus atbilstošos valsts juridiskā un faktiskā konteksta elementus, ir jāpārbauda, vai ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu valsts valdībai ir piešķirtas tiešas pilnvaras veikt iecelšanu šajos amatos un vai tas var izraisīt pamatotas šaubas par to, ka Tiesu inspekcijas pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments, lai izdarītu spiedienu uz tiesnešu un prokuroru darbību vai lai īstenotu šīs darbības politisko kontroli.
- 207 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz lietā C-83/19 uzdoto trešo jautājumu ir jāatbild, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts valdības pieņemtu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tai ir ļauts veikt pagaidu iecelšanu tādas tiesu iestādes vadības amatos, kura ir atbildīga par disciplinārlietu izmeklēšanu un disciplinārlietu ierosināšanu pret tiesnešiem un prokuroriem, neievērojot parasto valsts tiesībās

paredzēto iecelšanas amatā procedūru, ja šis tiesiskais regulējums var izraisīt pamatotas šaubas par to, ka šis struktūras pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments, lai izdarītu spiedienu uz tiesnešu un prokuroru darbību vai lai īstenotu šīs darbības politisko kontroli.

Par lietā C-127/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-195/19 uzdoto otro jautājumu, lietā C-291/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, kā arī lietā C-355/19 uzdoto trešo un ceturto jautājumu

- 208 Ar lietā C-127/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-195/19 uzdoto otro jautājumu, lietā C-291/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, kā arī lietā C-355/19 uzdoto trešo un ceturto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā vēlas noskaidrot, vai LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta tādas specializētas prokuratūras nodaļas izveidošana, kurai ir ekskluzīva kompetence izmeklēt tiesnešu un prokuroru izdarītos noziedzīgos nodarījumus.
- 209 Iesniedzējtiesu ieskatā šādas nodaļas, proti, TNIN, kurai ir piešķirta šī ekskluzīvā kompetence, izveide Rumānijā var radīt spiedienu uz tiesnešiem un tas nav saderīgi ar LES 2. pantā un 19. panta 1. punkta otrajā daļā, kā arī Hartas 47. pantā paredzētajām garantijām. Turklāt tiesību normas, kas reglamentē TNIN kompetenci un organizāciju, tās darbības kārtību, kā arī tajā iecelto prokuroru iecelšanu amatā un atsaukšanu no amata, pastiprina šīs bažas un turklāt varot kavēt noziedzīgu nodarījumu korupcijas jomā apkarošanu. Visbeidzot, ņemot vērā ierobežoto prokuroru amata vietu skaitu TNIN, tā nevarot saprātīgā termiņā izskatīt tajā ierosinātās lietas.
- 210 Šajā ziņā, kā izriet no šī sprieduma 111. punktā minētās Tiesas pastāvīgās judikatūras, ir jāatgādina, ka tieslietu organizācija, tostarp prokuratūras organizācija, dalībvalstīs ir dalībvalstu kompetencē, tām ievērojot Savienības tiesības.
- 211 Tādējādi, kā norādīts šī sprieduma 191., 194. un 195. punktā, ir būtiski, lai šī organizācija būtu izveidota tā, lai nodrošinātu no Savienības tiesībām izrietošo prasību ievērošanu, tostarp prasības par to tiesu neatkarību, kurām ir jālemj par jautājumiem saistībā ar šo tiesību piemērošanu vai interpretāciju, ievērošanu, ar mērķi nodrošināt privātpersonām to tiesību, kas izriet no minētajām tiesībām, efektīvu aizsardzību tiesā.
- 212 Saskaņā ar šī sprieduma 196. un 197. punktā minēto judikatūru tiesnešu neatkarības princips prasa izstrādāt noteikumus, kas ļauj kļiedēt jebkādas privātpersonu pamatotas šaubas par tiesnešu neatkarību no ārējiem faktoriem, it īpaši par likumdošanas varas un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, kas var ietekmēt to lēmumus, un tādējādi novērst šķietamo tiesnešu neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.
- 213 Ja dalībvalsts ir paredzējusi speciālas tiesību normas, kas reglamentē pret tiesnešiem un prokuroriem ierosinātos kriminālprocesus, piemēram, tiesību normas par tādas specializētas prokuratūras nodaļas izveidi, kurai ir ekskluzīva kompetence izmeklēt tiesnešu un prokuroru izdarītos noziedzīgos nodarījumus, neatkarības prasība paredz, ka, lai izvairītos no jebkādam tādām privātpersonu pamatotām šaubām kā iepriekšējā punktā minētās, šīm speciālajām tiesību normām ir jābūt balstītām uz objektīvām un pārbaudāmām prasībām saistībā ar tiesvedību pienācīgu norisi un tajās, tāpat kā tiesību normās par šo tiesnešu un prokuroru disciplināro atbildību, ir jābūt paredzētām vajadzīgajām garantijām, kas nodrošina, ka šos kriminālprocesus nevar izmantot kā sistēmu minēto tiesnešu un prokuroru darbības politiskajai kontrolei, un ka tām ir pilnībā jānodrošina Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības.
- 214 Šādas speciālās tiesību normas it īpaši nevar radīt tādas sekas, ka tiesneši un prokurori, kuri izskata korupcijas lietas, tiek pakļauti šī sprieduma 212. punktā minētajiem ārējiem elementiem, jo pretējā gadījumā nebūtu ievērotas ne tikai no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošās prasības, bet šajā

lietā – arī īpašie pienākumi, kas saskaņā ar Lēmumu 2006/928 Rumānijai ir noteikti tādā jomā kā cīņa pret korupciju. Turklāt šo tiesību normu rezultātā nedrīkst tikt pagarināts korupcijas jomā izdarīto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas ilgums vai kādā citā veidā vājināta cīņa pret korupciju.

- 215 Šajā gadījumā, pirmkārt, lai gan Augstākā tieslietu padome Tiesā ir apgalvojusi, ka TNIN izveidi pamatoja nepieciešamība aizsargāt tiesnešus un prokuroorus no patvaļīgām sūdzībām par to izdarīto noziedzīgu nodarījumu, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka attiecīgā likuma anotācijā nav norādīts nekāds pamatojums saistībā ar prasībām par tiesvedības pienācīgu norisi, tomēr tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesām, ņemot vērā visus atbilstošos elementus.
- 216 Otrkārt, tāda neatkarīga prokuratūrā izveidota struktūra kā TNIN, kuras uzdevums ir izmeklēt tiesnešu un prokurooru izdarītos noziedzīgos nodarījumus, var apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī, jo tā atkarībā no tiesību normām, kas reglamentē šādas struktūras kompetenci, sastāvu un darbību, kā arī no atbilstošā valsts konteksta varētu tikt uztverta kā tāda, kuras mērķis ir ieviest spiediena un iebiedēšanas instrumentu attiecībā uz tiesnešiem, un tādējādi radīt iespaidu, ka šie tiesneši nav neatkarīgi vai objektīvi.
- 217 Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet – ar to, ka par tiesnesi vai prokurooru tiek iesniegta sūdzība TNIN par tā izdarīto noziedzīgu nodarījumu, ir pietiekami, lai šī nodaļa ierosinātu tiesvedību, tostarp tad, ja sūdzība ir iesniegta saistībā ar notiekošu kriminālizmeklēšanu attiecībā uz personu, kas nav tiesnesis vai prokurors, un tad šī pēdējā minētā izmeklēšana tiek nodota TNIN neatkarīgi no tā, kāds ir attiecīgajam tiesnesim vai prokurooram inkriminētā noziedzīgā nodarījuma raksturs un kādi ir pret viņu izvirzītie pierādījumi. Pat tad, ja notiekošā izmeklēšana skar noziedzīgu nodarījumu, kas ietilpst citas specializētās prokuratūras nodaļas, piemēram, *DNA*, kompetencē, lieta tāpat tiek nodota TNIN, ja tiek apsūdzēts tiesnesis vai prokurors. Visbeidzot TNIN var pārsūdzēt lēmumus, kas ir pieņemti pirms tās izveides, vai atsaukt *DNA* vai *DIICOT*, vai ģenerālprokurora augstākas instances tiesās celto prasību.
- 218 Saskaņā ar iesniedzējtiesu sniegtajām norādēm šādi izveidotā sistēma pieļauj sūdzību ļaunprātīgu iesniegšanu, tostarp, lai iejauktos izskatīšanā esošās jutīgās lietās, it īpaši sarežģītās un plašsaziņas līdzekļos plaši atspoguļotās lietās, kas ir saistītas ar augsta līmeņa korupciju vai organizēto noziedzību, jo šādas sūdzības iesniegšanas gadījumā lieta automātiski nonākot TNIN kompetencē.
- 219 No Tiesai iesniegtās informācijas un Komisijas 2019. gada 22. oktobra Ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par Rumānijas progresu, kas panākts saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu (COM(2019) 499 *final*, 5. lpp.), izriet, ka praktiskie piemēri no TNIN darbības var apstiprināt šī sprieduma 216. punktā minētā riska iestāšanos, ka šī nodaļa ir pielīdzināma politiska spiediena instrumentam un ka tā īsteno savas pilnvaras, lai mainītu noteiktu tādu kriminālizmeklēšanu vai tiesvedību norisi, kas tostarp ir saistītas ar augsta līmeņa korupcijas pārkāpumiem, tādā veidā, kas raisa šaubas par tās objektivitāti, tomēr tas saskaņā ar šī sprieduma 201. punktā atgādināto judikatūru ir jāizvērtē iesniedzējtiesām.
- 220 Šajā ziņā šīm tiesām ir arī jāpārbauda, vai tiesību normas par TNIN organizāciju un darbību, kā arī tiesību normas par šajā nodaļā iecelto prokurooru iecelšanu amatā un atsaukšanu no amata nav tādas, kuru dēļ minētā nodaļa būtu kļuvusi pieejama ārējai ietekmei, tostarp, ņemot vērā grozījumus, kas minētajās tiesību normās tika veikti ar ārkārtas rīkojumiem, ar kuriem tika izdarīta atkāpe no valsts tiesībās paredzētās parastās procedūras.
- 221 Treškārt, runājot par Hartas 47. un 48. pantā paredzētajām tiesībām, it īpaši ir svarīgi, lai tiesību normas, kas reglamentē tādas specializētās prokuratūras nodaļas kā TNIN organizāciju un darbību, būtu izstrādātas tā, lai neliegtu izskatīt attiecībā uz tiesnešiem un prokurooriem ierosinātās lietas saprātīgā termiņā.

- 222 Taču – neskarot iesniedzējtiesu veicamo pārbaudi – no to sniegtajām norādēm izriet, ka TNIN gadījumā tas tā varētu nebūt, it īpaši, ņemot vērā acīmredzami nelielo šajā nodaļā piešķirto prokuroru vietu skaitu, kuriem turklāt neesot nedz nepieciešamo līdzekļu, nedz zināšanu, lai izmeklētu sarežģītas korupcijas lietas, un ņemot vērā pārmērīgo slodzi, kas šiem prokuroriem rodas saistībā ar šādu lietu nodošanu, ko veic nodaļas, kurām iepriekš bija kompetence izskatīt šīs lietas.
- 223 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz lietā C-127/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, lietā C-195/19 uzdoto otro jautājumu, lietā C-291/19 uzdoto ceturto un piekto jautājumu, kā lietā C-355/19 uzdoto trešo un ceturto jautājumu ir jāatbild, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta tādas specializētas prokuratūras nodaļas izveidošana, kurai ir ekskluzīva kompetence izmeklēt tiesnešu un prokuroru izdarītos noziedzīgos nodarījumus, ja šādas nodaļas izveide:
- nav pamatota ar objektīvām un pārbaudāmām prasībām, kas saistītas ar tiesvedības pareizu norisi, un
 - neietver īpašas garantijas, kas ļauj, pirmkārt, novērst jebkādu risku, ka šī nodaļa tiks izmantota kā šo tiesnešu un prokuroru darbības politiskās kontroles instruments, kas var apdraudēt viņu neatkarību, un, otrkārt, nodrošināt, ka šī kompetence attiecībā uz šiem tiesnešiem un prokuroriem var tikt īstenota, pilnībā ievērojot no Hartas 47. un 48. panta izrietošās prasības.

Par lietā C-397/19 uzdoto ceturto līdz sesto jautājumu

- 224 Ar lietā C-397/19 uzdoto ceturto līdz sesto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir reglamentēta valsts finansiālā atbildība un tiesnešu personiskā atbildība par tiesas kļūdas dēļ nodarītiem zaudējumiem, ja šajā tiesiskajā regulējumā:
- pirmkārt, jēdziens "tiesas kļūda" ir definēts abstrakti un vispārīgi,
 - otrkārt, ir paredzēts, ka tiesas kļūdas esamības konstatējums, kas, neuzklausot attiecīgo tiesnesi, ir izdarīts procedūrā, kuras mērķis ir atzīt valsts finansiālās atbildības iestāšanos, ir saistošs procedūrā par tiesneša personiskās atbildības iestāšanās atzīšanu,
 - treškārt, ministrijai ir piešķirta kompetence sākt izmeklēšanu, lai pārbaudītu, vai pret tiesnesi ir jāceļ regresa prasība, un, pamatojoties uz šīs ministrijas pašas vērtējumu, celt šo regresa prasību.
- 225 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu tiesas kļūdas esamība ir viens no nosacījumiem gan tam, lai iestātos valsts finansiālā atbildība, gan tam, lai iestātos attiecīgā tiesneša personiskā atbildība. Ņemot vērā prasības, kas izriet no tiesiskuma principiem un it īpaši no tiesnešu neatkarības garantijas, ir atsevišķi jāizvērtē sistēma, kas ļauj privātpersonām lūgt atzīt valsts atbildību par zaudējumiem, kas tām nodarīti tiesas kļūdas dēļ, un sistēma, kas regresa prasībā reglamentē tiesnešu personisko atbildību par šādu tiesas kļūdu.
- 226 Pirmkārt, saistībā ar valsts atbildību par Savienības tiesībām pretrunā esošiem tiesu nolēmumiem Tiesa jau ir nospriedusi – iespējamība, ka ar noteiktiem nosacījumiem var iestāties šī atbildība, neietver īpašu risku, ka tiks apšaubīta tādas tiesas neatkarība, kura lemj pēdējā instancē (spriedums, 2003. gada 30. septembris, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 42. punkts).
- 227 Šis vērtējums *mutatis mutandis* ir attiecināms arī uz iespēju, ka var iestāties valsts atbildība par tiesu nolēmumiem, kuros, ņemot vērā valsts tiesības, ir pieļauta tiesas kļūda.

- 228 Iesniedzējtiesas minētais apstāklis, ka pamatnosacījumi, kas attiecas uz valsts atbildības iestāšanos, it īpaši attiecībā uz jēdziena "tiesas kļūda" definīciju, attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā ir formulēti abstrakti un vispārīgi, arī pats par sevi vien nevar apdraudēt tiesnešu neatkarību, jo tiesiskajā regulējumā, kurā ir reglamentēta šī atbildība, jau pēc savas būtības ir jābūt paredzētiem abstraktiem un vispārīgiem kritērijiem, definējot šādu tiesas kļūdu, kuri ir jāprecizē valsts judikatūrā.
- 229 Otrkārt, attiecībā uz tiesnešu personisko atbildību par zaudējumiem, kas radušies to pieļautas tiesas kļūdas dēļ, ir jāuzsver, ka šī atbildības sistēma ir tieslietu organizācijas sastāvdaļa un tātad ietilpst dalībvalstu kompetencē. It īpaši iespēja dalībvalsts iestādēm ar regresa prasības palīdzību noteikt šo atbildību saskaņā ar dalībvalstu izvēli var būt faktors, kas ļauj veicināt tieslietu sistēmas pārskatatbildību un efektivitāti. Tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesības.
- 230 Līdz ar to, kā atgādināts šī sprieduma 191., 194. un 195. punktā, ir būtiski, lai tiesnešu personiskās atbildības sistēma tiktu izveidota tā, lai nodrošinātu no Savienības tiesībām izrietošo prasību ievērošanu, it īpaši tiesu, kurām ir jālemj par jautājumiem, kas saistīti ar šo tiesību piemērošanu vai interpretāciju, neatkarības prasības ievērošanu, ar mērķi nodrošināt privātpersonām efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas ir prasīta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā.
- 231 Tādējādi saskaņā ar šī sprieduma 196. un 197. punktā minēto judikatūru tiesnešu neatkarības princips prasa, lai pastāvētu garantijas, kas ļauj kliedēt jebkādas pamatotas privātpersonu šaubas par tiesnešu neatkarību no ārējiem faktoriem, it īpaši par likumdošanas varas un izpildvaras tiešu vai netiešu ietekmi, kas var ietekmēt to lēmumus, un tādējādi novērst šķietamu šo tiesnešu neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.
- 232 Šajā ziņā tiesnešu personiskās atbildības par to pieļautajām tiesas kļūdām principa atzīšana ietver ievērojamās risku tiesnešu neatkarībā, jo tā var ietekmēt nolēmumu pieņemšanu, ko veic personas, kuru uzdevums ir izspriest lietu.
- 233 Līdz ar to ir svarīgi, lai tiesnešu personiskās atbildības par tiesas kļūdu atzīšana regresa prasībā tiktu veikta tikai izņēmuma gadījumos un lai to reglamentētu objektīvi un pārbaudāmi kritēriji, kas saistīti ar prasībām saistībā ar tiesvedības pareizu norisi, kā arī garantijas, kuru mērķis ir novērst jebkādu ārējā spiediena risku uz tiesas nolēmumu saturu un tādējādi kliedēt jebkādas tādas privātpersonu pamatotas šaubas kā šī sprieduma 231. punktā minētās.
- 234 Šajā ziņā ir būtiski, lai tiktu paredzētas tiesību normas, kurās skaidri un precīzi tostarp ir definētas darbības, kas var izraisīt tiesnešu personisko atbildību, lai nodrošinātu viņu amata pienākumiem raksturīgo neatkarību un izvairītos no tā, ka pastāv risks, ka viņu personiskā atbildība varētu iestāties tikai viņu nolēmuma dēļ vien. Lai gan, kā secinājumu lietā C-397/19 95. un 100. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, neatkarības garantija neprasa, lai tiesnešiem tiktu piešķirta absolūta imunitāte attiecībā uz darbībām, kas veiktas, pildot tiesneša pienākumus, viņu personiskā atbildība par zaudējumiem, kas nodarīti, pildot to pienākumus, var iestāties tikai izņēmuma gadījumos, kuros ir pierādīta būtiska viņu individuālā vaina. Šajā ziņā ar to vien, ka nolēmumā ir pieļauta tiesas kļūda, pašu par sevi vien nav pietiekami, lai iestātos attiecīgā tiesneša personiskā atbildība.
- 235 Runājot par noteikumiem, kas reglamentē tiesnešu personiskās atbildības atzīšanu regresa prasībā, valsts tiesiskajā regulējumā ir skaidri un precīzi jāparedz nepieciešamās garantijas, lai nodrošinātu, ka nedz izmeklēšana, kuras mērķis ir pārbaudīt, vai pastāv nosacījumi un apstākļi, kas var izraisīt šo atbildību, nedz regresa prasība nevar kļūt par instrumentiem spiediena izdarīšanai uz tiesas darbību.
- 236 Lai nodrošinātu, ka šādiem noteikumiem nav atturošas iedarbības uz tiesnešiem, pildot to pienākumu spriest tiesu pilnīgi neatkarīgi, it īpaši tādās jutīgās jomās kā cīņa pret korupciju, ir svarīgi, kā būtībā ir norādījusi Komisija, ka iestādes, kas ir kompetentas ierosināt un veikt izmeklēšanu ar mērķi pārbaudīt,

vai pastāv nosacījumi un apstākļi, kas var izraisīt tiesneša personisko atbildību, kā arī celt regresa prasību, pašas ir tādas iestādes, kas īsteno savus pienākumus objektīvi un neatkarīgi, un ka pamatnosacījumi un procesuālie noteikumi, kas reglamentē minētās kompetences īstenošanu, ir tādi, kas nevar izraisīt pamatotas šaubas par šo iestāžu neatkarību.

237 Tāpat ir svarīgi, lai tiktu pilnībā ievērotas Hartas 47. pantā noteiktās tiesības, it īpaši tiesneša tiesības uz aizstāvību, un lai struktūra, kuras kompetencē ir lemt par tiesneša personisko atbildību, būtu tiesa.

238 Šajā gadījumā iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus atbilstošos elementus, ir jāpārbauda, vai ir ievērotas šī sprieduma 233.–237. punktā minētās prasības.

239 Šo elementu vidū īpaša nozīme ir tam, ka šajā lietā, kā tas izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, tiesas kļūdas esamība ir galīgi konstatēta tiesvedībā par valsts atbildību un ka šis konstatējums ir saistošs tiesvedībā, kura ierosināta ar regresa prasību un kuras mērķis ir konstatēt attiecīgā tiesneša personisko atbildību, lai gan šis tiesnesis pirmajā minētajā tiesvedībā nav ticis uzklauts. Šāda tiesību norma ne tikai var radīt ārēja spiediena uz tiesnešu darbību risku, bet var arī apdraudēt viņu tiesības uz aizstāvību, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

240 Turklāt, runājot par iestādēm, kuru kompetencē ir ierosināt un veikt izmeklēšanas procedūru ar mērķi pārbaudīt, vai pastāv nosacījumi un apstākļi, kas var izraisīt attiecīgā tiesneša personisko atbildību, kā arī celt pret to regresa prasību, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu Tiesu inspekcijas šim nolūkam sagatavotais ziņojums nav juridiski saistošs un galīgais lēmums par to, vai šie nosacījumi un apstākļi minētās regresa prasības celšanai ir izpildīti, ir jāpieņem tikai un vienīgi valsts finanšu ministram, pamatojoties uz viņa paša vērtējumu. Iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus atbilstošos valsts juridiskā un faktiskā konteksta elementus, ir jāpārbauda, vai šādi elementi, it īpaši, ņemot vērā šo rīcības brīvību, ļauj izmantot minēto regresa prasību kā spiediena uz tiesas darbību instrumentu.

241 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz lietā C-397/19 uzdoto ceturto līdz sesto jautājumu ir jāatbild, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir reglamentēta valsts finansiālā atbildība un tiesnešu personiskā atbildība par zaudējumiem, kas nodarīti tiesas kļūdas dēļ, un kurā jēdziens "tiesas kļūda" ir definēts vispārīgi un abstrakti. Savukārt šīs pašas tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj šādu tiesisko regulējumu, ja tajā ir paredzēts, ka tiesas kļūdas esamības konstatējums, kas, neuzklautot attiecīgo tiesnesi, ir izdarīts procedūrā, kuras mērķis ir atzīt valsts finansiālās atbildības iestāšanos, ir saistošs vēlāk notiekošajā procedūrā par tiesneša personiskās atbildības iestāšanās atzīšanu, un ja tajā vispārīgi nav ietvertas nepieciešamās garantijas, lai novērstu to, ka šāda regresa prasība tiek izmantota kā instruments spiediena izdarīšanai uz tiesas darbību, un lai nodrošinātu attiecīgā tiesneša tiesību uz aizstāvību ievērošanu, kļiedējot jebkādas pamatotas privātpersonu šaubas par tiesnešu neatkarību no ārējiem faktoriem, kas var ietekmēt to lēmumus, un tādējādi novēršot šķietamu šo tiesnešu neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.

Par lietā C-195/19 uzdoto trešo jautājumu

242 Ar lietā C-195/19 uzdoto trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts konstitucionāla līmeņa tiesisko regulējumu, kā to ir interpretējusi šis dalībvalsts konstitucionālā tiesa, saskaņā ar kuru zemākas instances tiesai nav tiesību pēc savas ierosmes nepiemērot valsts tiesību normu, kura ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un kuru tā, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata par pretēju šim lēmumam vai LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

- 243 Iesniedzējtiesa ir precizējusi, ka šis jautājums ir saistīts ar neseno *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) judikatūru, saskaņā ar kuru Savienības tiesības, it īpaši Lēmums 2006/928, nevar prevalēt pār valsts konstitucionālajām tiesībām. Iesniedzējtiesas ieskatā pastāv risks, ka konstitucionālās tiesības, ko *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) ir šādi interpretējusi, varētu nepieļaut to atziņu piemērošanu, kas izrietēs no lietā C-195/19 pasludinātā Tiesas sprieduma.
- 244 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar Savienības tiesību pārākuma principu tiek nostiprināta Savienības tiesību prioritāte pār dalībvalstu tiesībām. Tādējādi šis princips nosaka pienākumu visām dalībvalstu struktūrām nodrošināt dažādo Savienības normu pilnīgu iedarbību, un dalībvalstu tiesības nevar ietekmēt iedarbību, kura šīm dažādajām normām ir atzīta minēto valstu teritorijā (spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c., C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791, 214. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 245 Tādējādi saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu tas, ka dalībvalsts atsaucas uz valsts tiesību normām, pat ja tās ir konstitucionāla rakstura, nevar apdraudēt Savienības tiesību vienotību un efektivitāti. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības tiesību pārākuma principam piemētošas sekas ir saistošas visām dalībvalsts iestādēm un valsts tiesību normas par tiesu kompetenču sadalījumu, tostarp konstitucionāla rakstura, nevar tam radīt šķērslī (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 26. februāris, *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 59. punkts, kā arī 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 148. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 246 Šajā ziņā tostarp ir jāatgādina, ka atbilstīgas valsts tiesību interpretācijas princips, atbilstoši kuram valsts tiesai iekšējās tiesības ir jāinterpretē pēc iespējas atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, ir raksturīgs Līgumu sistēmai, jo tas ļauj valsts tiesai, iztiesājot tajā iesniegto lietu, atbilstoši savai kompetencei nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu iedarbīgumu (spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 247 Pārākuma princips arī noteic, ka gadījumā, ja valsts tiesisko regulējumu nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, valsts tiesai, kurai atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērojot jebkuru tām pretrunā esošu, pat vēlāk pieņemtu valsts tiesību normu – bez vajadzības lūgt vai gaidīt, lai tā vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c., C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791, 215. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 248 Šajā ziņā jebkurai valsts tiesai kā dalībvalsts iestādei, izskatot lietu atbilstoši savai kompetencei, ir pienākums nepiemērot jebkādu valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Savienības tiesību normai, kurai ir tieša iedarbība tajā izskatāmajā lietā (spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. punkts, kā arī 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 161. punkts).
- 249 Šajā gadījumā, runājot par Lēmumu 2006/928, uz ko konkrētāk ir attiecināmi *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) apsvērumi, uz kuriem ir atsaukusies iesniedzējtiesa, ar to Rumānijai, kā norādīts šī sprieduma 172. punktā, ir noteikts pienākums pēc iespējas ātrāk sasniegt minētajā lēmumā noteiktos trūkumu novēršanas mērķus. Tā kā šie mērķi ir formulēti skaidri un precīzi un nav saistīti ne ar kādu nosacījumu, tiem ir tieša iedarbība.
- 250 Turklāt, tā kā LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā dalībvalstīm ir noteikts pienākums sasniegt skaidru un precīzu rezultātu un tas nav saistīts ne ar kādu nosacījumu par to tiesu neatkarību, kurām ir jāinterpretē un jāpiemēro Savienības tiesības (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 146. punkts), iesniedzējtiesai, ņemot

vērā šī sprieduma 208.–223. punktā ietvertos apsvērumus, atbilstoši savai kompetencei arī ir jānodrošina šīs tiesību normas pilnīga iedarbība, vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkuru tai pretēju valsts tiesību normu.

- 251 Līdz ar to, ja ir pierādīts LES 19. panta 1. punkta otrās daļas vai Lēmuma 2006/928 pārkāpums, Savienības tiesību pārkāpuma princips prasa, lai iesniedzējtiesa nepiemērotu attiecīgās tiesību normas neatkarīgi no tā, vai tām ir leģislatīva vai konstitucionāla izcelsme (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 150. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 252 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz lietā C-195/19 uzdoto trešo jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesību pārkāpuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts konstitucionāla līmeņa tiesisko regulējumu, kā to ir interpretējusi šīs dalībvalsts konstitucionālā tiesa, saskaņā ar kuru zemākas instances tiesai nav tiesību pēc savas ierosmes nepiemērot valsts tiesību normu, kura ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un kura, ņemot vērā Tiesas spriedumu, tās ieskatā ir pretēja šim lēmumam vai LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 253 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tās lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) Komisijas Lēmums 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārlicinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju, kā arī uz šī lēmuma pamata sagatavotie Eiropas Komisijas ziņojumi ir uzskatāmi par Savienības iestādes pieņemtiem tiesību aktiem, kurus Tiesa var interpretēt saskaņā ar LESD 267. pantu.
- 2) Akta par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā, 2., 37. un 38. pants, skatot tos kopsakarā ar LES 2. un 49. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka Lēmums 2006/928 tā juridiskā rakstura, satura un darbības laikā aspektā ietilpst Līguma starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Bulgārijas Republiku un Rumāniju par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai piemērošanas jomā. Šis lēmums, kamēr tas nav atcelts, Rumānijai ir saistošs kopumā. Tā pielikumā ietverto trūkumu novēršanas mērķu nolūks ir nodrošināt, lai šī dalībvalsts ievērotu LES 2. pantā paredzēto tiesiskuma vērtību, un tiem attiecībā uz šo dalībvalsti ir saistošs raksturs, tādējādi šai dalībvalstij ir jāveic atbilstīgi pasākumi šo mērķu sasniegšanai, atbilstoši LES 4. panta 3. punktā noteiktajam lojālas sadarbības principam pienācīgi ņemot vērā uz minētā lēmuma pamata sagatavotos Komisijas ziņojumus un it īpaši minētajos ziņojumos norādītos ieteikumus.
- 3) Tāds tiesiskais regulējums, kurā ir reglamentēta tieslietu organizācija Rumānijā, kā tiesiskais regulējums, kurš attiecas uz *ad interim* iecelšanu Tiesu inspekcijas vadības amatos un tādas prokuratūras nodaļas izveidi, kura ir atbildīga par tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā, un tādējādi tajā ir jāievēro prasības, kas izriet no Savienības tiesībām, it īpaši no LES 2. pantā paredzētās tiesiskuma vērtības.

- 4) LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts valdības pieņemtu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tai ir ļauts veikt pagaidu iecelšanu tādas tiesu iestādes vadības amatos, kura ir atbildīga par disciplinārlietu izmeklēšanu un disciplinārlietu ierosināšanu pret tiesnešiem un prokuroriem, neievērojot parasto valsts tiesībās paredzēto iecelšanas amatā procedūru, ja šis tiesiskais regulējums var izraisīt pamatotas šaubas par to, ka šīs struktūras pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments, lai izdarītu spiedienu uz tiesnešu un prokuroru darbību vai lai īstenotu šīs darbības politisko kontroli.
- 5) LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta tādas specializētas prokuratūras nodaļas izveidošana, kurai ir ekskluzīva kompetence izmeklēt tiesnešu un prokuroru izdarītos noziedzīgos nodarījumus, ja šādas nodaļas izveide:
- nav pamatota ar objektīvām un pārbaudāmām prasībām, kas saistītas ar tiesvedības pareizu norisi, un
 - neietver īpašas garantijas, kas ļauj, pirmkārt, novērst jebkādu risku, ka šī nodaļa tiks izmantota kā šo tiesnešu un prokuroru darbības politiskās kontroles instruments, kas var apdraudēt viņu neatkarību, un, otrkārt, nodrošināt, ka šī kompetence attiecībā uz šiem tiesnešiem un prokuroriem var tikt īstenota, pilnībā ievērojot no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. un 48. panta izrietošās prasības.
- 6) LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir reglamentēta valsts finansiālā atbildība un tiesnešu personiskā atbildība par zaudējumiem, kas nodarīti tiesas kļūdas dēļ, un kurā jēdziens "tiesas kļūda" ir definēts vispārīgi un abstrakti. Savukārt šīs pašas tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj šādu tiesisko regulējumu, ja tajā ir paredzēts, ka tiesas kļūdas esamības konstatējums, kas, neuzklausot attiecīgo tiesnesi, ir izdarīts procedūrā, kuras mērķis ir atzīt valsts finansiālās atbildības iestāšanās, ir saistošs vēlāk notiekošajā procedūrā par tiesneša personiskās atbildības iestāšanās atzīšanu, un ja tajā vispārīgi nav ietvertas nepieciešamās garantijas, lai novērstu to, ka šāda regresa prasība tiek izmantota kā instruments spiediena izdarīšanai uz tiesas darbību, un lai nodrošinātu attiecīgā tiesneša tiesību uz aizstāvību ievērošanu, kļiedējot jebkādas pamatotas privātpersonu šaubas par tiesnešu neatkarību no ārējiem faktoriem, kas var ietekmēt to lēmumus, un tādējādi novēršot šķietamu šo tiesnešu neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.
- 7) Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts konstitucionāla līmeņa tiesisko regulējumu, kā to ir interpretējusi šis dalībvalsts konstitucionālā tiesa, saskaņā ar kuru zemākas instances tiesai nav tiesību pēc savas ierosmes nepiemērot valsts tiesību normu, kura ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un kura, ņemot vērā Tiesas spriedumu, tās ieskatā ir pretēja šim lēmumam vai LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

[Paraksti]